

Torleik tok dette vel opp og sa som sant var, at dette var eit ærefullt tilbod. Olav tok då til seg Bolle, son til Torleik; han var tre vintrar gammal. Dei skildest no med beste vennskap, og Bolle vart med Olav heim til Hjarðarholt. Torgjerd tok vel imot han, og Bolle voks opp der. Dei heldt ikkje mindre av han enn av sine eigne born.

Olav På og borna hans

28. Olav og Torgjerd fekk ein son. Han vart aust med vatn og gjeve namn, og Olav kalla han Kjartan etter Myrkkjartan, morfar sin. Bolle og Kjartan var om lag jarngamle. Olav og Torgjerd fekk fleire born, og sønene heitte Steintor, Halldor, Helge og Hoskuld, som var den yngste. Døtrene deira heitte Bergtora og Torbjørg. Dei var alle emnelege born då dei voks opp.

I den tid budde Holmgonge-Berse i Saurbø på garden Tunga. Han kom til Olav og baud seg til å fostre Halldor, son hans. Det tok Olav imot, og Halldor fór heim med han. Han var då årsammal. Den sommaren vart Berse sjuk, og låg lenge utover sommaren. Det er fortalt at ein dag var folk på Tunga ute i høymna, og Halldor og Berse var att inne. Halldor låg i vogga, men vogga velta under guten, og han datt ned på golvet. Berse kunne ikkje kome til hjelp, og han kvad då dette:

Båe ligg vi
i lamnessen,
Halldor og eg,
kjern ingen veg;
alder held meg,
men ungdom deg,
det besnar med deg,
men ikkje med meg.

Sidan kom det folk og tok Halldor opp av golvet, og Berse vart betre. Halldor vart oppfødd der og vart ein stor og staut kar.

Kjartan Olavsson voks opp heime på Hjarðarholt. Han var den vakraste av alle menn som var fødde på Island, hadde stort og velformna andlet, utifrå vakre augo og var ljøs på let. Håret var stort og fagert som silke og fall i lokkar. Han var stor og sterk som Egril, morfar sin, eller Torolv. Kjartan tok seg betre ut enn andre menn, silk at alle som såg han, måtte undrast. Han var òg betre våpenfør enn dei fleste andre, og flink med hendene, og han sunde betre enn nokon. I alle idrettar var han langt framom andre, men endå var han meir smååtten og vennesej enn nokon annan, slik at kvart barn heldt av han; han var gladlyndt og gjevmild. Olav heldt mest av Kjartan av alle borna sine.

Bolle, fostbror hans, var òg stor på vokster, og han kom nest Kjartan i alle idrettar og karsverk. Han var sterk og vakker å sjå til, høvvisk og staskjær og ein framifrå stridsmann. Fostbrørne heldt mykje av kvarandre.

Olav sat no heime på garden i mange år.

29. Ein vår, er det fortalt, sa Olav til Torgjerd at han hadde tenkt seg utanlands, — «og eg vil at du tek vare på garden og borna.» Torgjerd sa at det likte ho lite, men Olav meinte at han måtte rå. Han kjøpte eit skip som stod oppe vest i Vadil, fór ut om sommaren og kom til Hordaland.

Eit lite stykke oppe i landet budde der ein mann som heitte Geirmund Gny. Han var ein rik og mektig mann og ein stor viking. Ein ufredsman var han, men no hadde han slått seg til ro og var hirdmann hjå Håkon jarl den mektige. Geirmund fór straks ned til skipet, og han kjendest ved Olav med ein gong, for han hadde høyr tale om han. Han baud Olav til seg med så mange mann som han ville. Det tok Olav imot og slo seg til hjå han med fem mann, og rorskarane hans fekk seg opphelle kringom i Hordaland.

Geirmund stelte vel for Olav. Det var ein røseleg gard og

mykje folk og stor moro om vinteren. Men då vinteren leid til ende, let Olav Geirmund få greie på ærendet sitt, at han ville få seg hustømmer. Det var mykje om å gjere, sa han, at tømmeret var godt.

Geirmund svara: «Håkon jarl eig den beste skogen, og eg veit visst at dersom du kjem til han, kan du ta føre deg der, for jarlen tek vel imot folk som ikkje er så mykje til menn som du, Olav, når dei kjem til han.»

Om våren gav Olav seg på ferd til Håkon jarl, og jarlen tok framifrå vel imot han og baud Olav vere der så lenge han ville. Olav sa jarlen kva ferda hans galdt. «Eg vil be Dykk om det, herre, at De let oss hogge hustømmer i Dykkar skog.»

Jarlen svara: «Det vil vi ikkje spare på; last du berre skipet ditt med tømmer, og vi vil gje deg det, for eg trur ikkje det vil hende oss kvar dag at vi blir gjesta av slike menn frå Island.»

Då dei skildest, gav jarlen han ei gullslegen øks. Det var ein kosteleg eignelut, og dei skildest med stor kjærleik.

Geirmund ordna i løvnd med drifta av jorda si; han etla seg ut til Island om sommaren på skipet til Olav. Dette heldt han løvnt for alle, og Olav visste ikkje ordet av før Geirmund hadde flytta godset sitt om bord på skipet. Det var store rikdommar.

Olav sa: «Ikkje skulle du ha fare på skipet mitt om eg hadde visst om det før, for eg tenkjer det finst nokon på Island som det var betre for om dei aldri såg deg. Men når du no er komen her med så mykje gods, nemner eg ikkje å jage deg attende som ein laushund.»

Geirmund seier: «Ikkje skal eg sitje att, for di om du er heller stor i munnen; eg har nemleg så smått sett meg føre å få far med deg.»

Dei gjekk då om bord og segla til havs. Dei fekk god bøl og kom til Breidalfjorden og la landgangsbrua til lands i Laksåosen. Olav let bere tømmeret på land og sette skipet

opp i det naustet far hans hadde bygd, og bad Geirmund med seg heim.

Den sommaren let Olav byggje ein eldskåle i Hjardarholt, større og betre enn folk hadde sett før. På bordveggen og i taket var det måla namngjevne soger, og det var så vel utført at det såg mykje staselegare ut når ikkje teppa var hengde opp.

Geirmund heldt seg til kvardags mest for seg sjølv og var uvennleg mot dei fleste. Han gjekk jant kledd i ein raud skarlakskjortel med ei gråvevskappe utanpå og bjørneskinns-huve på hovudet og eit sverd i handa. Det var eit stort og godt våpen med hjalt av kvalrosstann; det fanst ikkje sølv på det, men bladet var kvast og det sette seg ikkje rust på det. Dette sverdet kalla han Forbit, og han hadde det alltid for hand.

Geirmund hadde ikkje vore der lenge før han la hug til Turid, dotter til Olav, og han bad Olav om å få henne, men fekk avslag. Geirmund stakk då pengar til Torgjerd for å nå giftnålet, og ho tok imot godset, for han la ikkje lite fram. Torgjerd tok då opp saka med Olav og sa at etter hennar syn kunne ikkje dotter deira bli betre gift, — «for han er ein hardhaus og rik og storlåten.»

Olav svara då: «Ikkje skal eg gjere deg meir imot i dette enn i anna, men eg ville ha vore meir huga på å gifte Turid med ein annan mann.»

Torgjerd gjekk bort og tykte ho hadde røkta ærendet sitt vel, og ho sa til Geirmund korleis det hadde gått, og han takka henne for god og gjævlyndt hjelp. Geirmund tok opp att frimålet hjå Olav, og denne gongen gjekk det lett. Geirmund feste då Turid, og bryllaupet skulle stå på Hjardarholt sist på vinteren.

Det var svært mange gjester, for eldskålen var då ferdig. Ulv Uggeasson var òg i gjestebodet, og han hadde dikta eit kvede om Olav Hoskuldsson og dei sogene som var måla i eldskålen, og det bar han fram i laget. Dette kvedet heiter

Hustråpa og er eit godt dikt. Olav lønte kvedet vel. Han gav òg store gåver til alle stormennene som var med i gjestebodet. Folk tykte at Olav var ein større mann etter denne veitsla.

30. Geirmund og Turid levde ikkje godt saman, og det var ille frå båe sider. Geirmund var tre vinturar hjå Olav, men då fekk han hug til å fare bort og fortalde at Turid skulle vere att med dotter deira, som heitte Groa og då var års gammal. Men noko gods ville han ikkje leggje etter seg. Dette tykte Torgerd og Turid var reint ille, og dei sa det til Olav, men han svara: «Kva er det no, Torgerd? Er ikkje austmannen like storlåten no som den hausten han bad om å bli mågen din?»

Dei kom ingen veg med Olav, for han var i alle måtar ein fredsl mann, og han sa at småjenta skulle vere der til ho hadde lært noko.

Då dei skildest, gav Olav Geirmund kjøpskipet med full utbunad. Geirmund takka fint og sa at det var ei hovdingssleg gåve. Sidan gjorde han skipet reie og segla ut or Laksårosen for ein lett nordaust, men veret la seg då dei kom til øyane, og han vart liggjande ute ved Øksnaøy ein halv månad utan å kome vidare.

På denne tida fór Olav heimanfrå for å sjå etter sjørak. Turid, dotter hans, kalla då til seg nokre huskarar og bad dei følgje henne. Ho hadde òg med seg småjenta, og dei var ti i alt. Turid let setje fram ein førslébåt, som Olav åtte, og bad dei både segle og ro utover Kransfjorden, og då dei kom ut til øyane, bad ho dei setje på sjøen den båten som stod på skipet. Turid steig i båten saman med to mann og bad dei som var att, sjå etter førslébåten til ho kom attende. Ho tok jenta på fanget sitt og bad dei ro over straumen og borttil kjøpskipet. Så tok ho ein navar under halvdekket og gav til ein av følgjesmennene og bad han gå i skipsbåten som høyrde til knarren, og bore hol, slik at han var ubruka kande om dei måtte trive til han i ei snøggvending.

Deretter let ho seg setje på land, og jenta hadde ho på fanget. Dette var i solheninga. Ho gjekk over landgangsbrya og ut på skipet. Der sov alle mann. Ho gjekk til den skinnsenga Geirmund sov i; sverdet Fotbit hekk på ein krok. Turid set no vesle Groa i skinnsenga, men greip Fotbit og tok det med seg. Så går ho av skipet til følgjesmennene sine. No tek jenta til å gråte, og av det vaknar Geirmund og set seg opp, kjennar barnet og tykkjest vite kven som stod bak dette. Han spratt opp og vil trive sverdet, men fekk ikkje tak i det, som rimeleg var; går ut til skipsbordet og ser at dei ror ifrå skipet. Geirmund kallar på mennene sine og bed dei springe i skipsbåten og ro etter, og dei så gjer, men er ikkje langt kome før dei ser svarte sjøen stå inn i båten. Dei vende då attende til skipet. Geirmund ropa på Turid og bad henne vende attende og gje han sverdet Fotbit, — «men ta jenta di med deg, og med henne så mykje gods som du vil.»

Turid seier: «Er det mykje om å gjere for deg å få sverdet?»

Geirmund svarar: «Eg vil heller vere av med mykje gods enn eg vil misse sverdet.»

«Då skal du aldri få det,» sa ho. «Du har i mangt fare åt som ein stakkar mot oss, og no skal vi skiljast.»

Då sa Geirmund: «Det skal ikkje bli deg til lukke å ha med deg dette sverdet.»

Det fekk stå si prøve, sa ho.

«Då let eg desse ord følgje,» seier Geirmund, «at dette sverdet skal bli til bane for den mannen i dykkar ætt som det er største tapet i og som de minst ville misse.»

Etter dette fer Turid heim til Hjarðarholt.

Då var Olav òg heimkomen, og han let ille over det ho hadde gjort, men heldt seg i ro. Turid gav sverdet Fotbit til Bolle, frenden sin, for ho heldt ikkje mindre av han enn av børne sine. Bolle bar dette sverdet lenge sidan.

Geirmund fekk bør, og dei segla til havs og kom til Noreg om hausten. Ei natt segla dei på ein båt utanfor Stad, og der

sette Geirmund livet til med alt skipsfolket sitt; og no er det ikkje meir å fortelje om Geirmund.

31. Olav Hoskuldsson sat på garden sin i stor vørnad, som fær er skrive. Gudmund Solmundsson heitte ein mann; han budde på Åsbjarnarnes nord i Vididal. Gudmund var ein rik mann; han bad om Turid og fekk henne med mykje gods attåt. Turid var ei klok og storfelt kvinne og eit dugande menneske. Sonene deira heitte Hall, Barde, Stein og Steingrim, og døtrene Gudrun og Olov.

Torbjörg, dotter til Olav, var ei sterkbygd og sars vakker kvinne; ho vart kalla Torbjörg Digre. Torbjörg var gift vest i Vatnsfjord med Åsgeir Knottsson, ein gjæv mann. Son deira var Kjartan, far til Torvald, far til Tord, far til Snorre, far til Torvald; frå dei er vatnsfjording-ætta komen. Sidan vart Torbjörg gift med Vermund Torgimsson, og dei hadde dottera Torfinna, som vart gift med Torstein Kuggesson.

Bergtora Olavsdotter vart gift vest i Djupafjord med Torhall gøde, son til Odde Yrsson. Dei hadde sonen Kjartan, far til Smed-Sturla; han var fosterfar til Tord Gilsson, far til Sturla.

Olav På hadde mange glide og verdfulle krøter. Han hadde ein god okse som heitte Harre, apalgrå på let og større enn andre naut. Han hadde fire horn; to var store og stod fagert, det tredje stod ende opp i veret og det fjerde ut or skallen og nedføre auga hans; det var brunnekkja hans. Han kratsa som ein hest.

Ein hardvinter, då mykje krøter strauk med, gjekk oksene frå Hjarðarholt og dit som no heiter Harrastad i Breiddafjordsdal. Der gjekk han om vinteren med seksten naut og fekk dei alle på gras. Om våren gjekk han heime i hagen; der det no heiter Harrabøl, i Hjarðarholmsmarka.

Då Harre var atten vinturar gammal, datt brunnekkja av hovudet hans, og same hausten let Olav han slakte. Natte etter drøymde Olav at det kom ei kone til han, stor og sint å sjå til. «Søv du,» spurde ho. Han sa han var vaken. «Du

søv,» sa ho, «men det skal gå for det same. Son min har du late drepe og gjewe meg han maktaus i hender, og av den grunn skal eg lage det så at du skal få sjå din eigen son all i blod, og eg skal velje den av dei som eg veit du minst vil vere av med.» Dermed vart ho borte.

Olav vakna og tyktest sjå ein skint av kona. Han tykte draumen var merkeleg og fortalde han til vennene sine, men han fekk ikkje noka tyding som han likte. Han tykte dei tala best, som sa at det var berre noko draumrør som hadde borest for han.

Gudrun Osvivsdotter

32. Osviv heitte ein mann. Han var son til Helge, son til Oftar, son til Bjørn den austrøne, son til Kjetil Flarney, son til Bjørn Bunn. Mor til Osviv heitte Nidbjörg, og hennar mor var Kadlin, dotter til Gange-Rolv, son til Øksna-Tore, som var ein gjæv herse aust i Vika. Han vart kalla så for di han åtte tre øyar og åtti oksar på kvar av dei. Den eine øya med oksane gav han til kong Håkon, og den gåva gjekk det stort ord av.

Osviv var ein mykje klok mann; han budde på Langar i Sælingsdal. Garden står sør for Sælingsdalså, tvert for Tungra. Kona hans heitte Tordis og var dotter til Tjodolv Låge. Dei hadde fem søner, Ospak, Helge, Vandråd, Torråd og Torolv; dei var alle våpendjerve menn.

Gudrun heitte dotter deira, og ho var den fremste av alle kvinner som vaks opp på Island, både i venleik og vit. Ho var så fin og høvisk at i den tid syntest det berre barneverk all den pryd andre kvinner hadde imot hennar. Ho var kunngigare enn andre kvinner og betre til å ordleggje seg; gjevmild var ho òg.

Osviv hadde i kost hjå seg ei kone som heitte Torhalla og var kalla den radmælte; ho var noko skyld Osviv. Ho hadde to søner, den eine heitte Odd og den andre Stein; dei var kraftige karar og reine steinbrytarar på bruket til Osviv. Svære til å snakke var dei som mora, men ikkje venesæle. Likevel fekk dei mykje framhjelp av Osvivssønene.

På Tunga budde det ein mann som heitte Torarin, son til Tore Sæling. Han var ein god bonde og ein stor og sterk mann. Han åtte gode jordeigner, men mindre lauseyre. Osviv ville kjøpe jord av han, for han hadde skort på land, men mykje krøter. Det vart til at Osviv kjøpte av jorda til Torarin heilt frå Gnupuskard og etter dalen på båe sider til Stakka-gil. Det er godt land som kastar mykje av seg; han dreiv med støl der. Han hadde jamt mykje tenestefolk og heldt stort hus.

Vest i Saurbø er det ein gard som heiter Hol; der budde tre mågar. Torkjell Kvelp og Knut var brør og ættstore menn; mågen deira, Tord, budde saman med dei. Han vart kalla Ingunnsson etter mor si; far hans var Glum Geirsson. Tord var ein vakker og djerv kar, mykje for seg og god til å føre saker. Han var gift med ei syster til Torkjell og Knut som heitte Aud. Ho var korkje flink eller vakker, og Tord heldt lite av henne; han hadde helst trådd etter godset, for der var stor rikdom samla. Det gjekk godt med gardsbruket sidan Tord kom i mågskap med dei.

33. Gjest Oddleivsson budde i Hage vest på Bardastrand. Han var ein stor hovding og ein vis mann og var framsynt om mange ting. Han var venn med dei fleste av dei gjævare mennene, og mange søkte råd hjå han. Han Reid til tings kvar sommar, og tok då jamt inn på Hol.

Ein gong bar det så til at Gjest Reid til tinget og var på Hol om natta. Om morgonen budde han seg tidleg til å fare, for han hadde lang veg; han etla seg til Tykkvaskog om kvelden, til Årmod, som var gift med Torunn, syster hans; dei hadde to søner, Ørnolv og Halldor. Gjest Reid no om dagen aust-

over frå Saurbø og kom til lauga i Sælingsdal og stogga der ei stund.

Gudrun kom då til lauga og møtte Gjest, frenden sin, og fagna han vel. Gjest var vennleg mot henne, og dei talast ved; dei var båe kloke og ordla seg vel.

Då det leid på dagen, sa Gudrun: «Eg ville gjerne, frende, at du Reid heim til oss i kveld med heile flokken din. Det er òg viljen til far min, endå han unnte meg den heider å bere ærendet fram, og det med, at du gjestar oss kvar gong du rid vest eller vestan.»

Gjest takka og sa at det var eit raust tilbod, men likevel måtte han ri vidare som han hadde tenkt, sa han.

Gudrun sa: «Eg har drøynt mangt i vinter, og det er fire draumar som har valda meg mykje uro, men ingen mann har gjæve meg slik tyding som eg liker. Likevel bed eg ikkje om at dei skal bli tydde etter min hug.»

Gjest sa: «Fortel du draumane dine; det kunne hende at vi fekk noko ut av dei.»

«Eg drøynde at eg stod ute ved ein bekk,» sa Gudrun, «eg hadde eit krokfaldsskaut på hovudet, og det tykte eg høvde meg ille. Eg ville helst skifte skautet, men mange talde meg frå å gjere det. Eg hørde ikkje på dei, men reiv skautet av hovudet og kasta det ut i bekken. Denne draumen var ikkje lenger.»

Gudrun fortalde vidare: «Den andre draumen byrja med at eg tykte eg stod ved eit vatn og det var kome ein sølvring på handa mi. Den tyktest eg eige, og han høvde umåteleg vel. Eg tykte det var ein kosteleg prydnad og ville eige han lenge. Men då eg minst venta det, gleid ringen av handa mi og ut i vatnet, og eg såg han aldri sidan. Dette syntest meg større skade enn det skulle vere rimeleg når eg hadde mist eit smykke. Sidan vakna eg.»

Gjest sa berre dette: «Ikkje er denne draumen mindre.» Gudrun fortalde vidare: «Det var den tredje draumen min, at eg tykte eg hadde ein gullring på handa, og at eg

ätte han og at skaden var bët. Det rann meg i hug at eg skulle få nye denne ringen lenger enn den førre, men eg tykte ikkje dette smykket høvde meg så mykje betre som gull er dyrare enn sølv. Så drøynde eg at eg datt og ville ta meg for med handa, og gullringen kom mot ein stein og spratt i to stykke, og eg tykte det kom blod av stykka. Det eg då fekk å bere, kjendest meir som harme enn som skade. Det kom meg i hug at det hadde vore ein brest på ringen, og då eg såg etter på brota, tyktest eg sjå fleire brestar på dei, men likevel hadde eg ei kjensle av at ringen hadde vore heil om eg hadde passa betre på han. Denne draumen var ikkje lenger.»

«Dei minkar ikkje, draumane,» sa Gjest.

Gudrun fortalde vidare: «Det var den fjerde draumen min, at eg hadde ein gullhjelm på hovudet, sett med mange glimesteinar. Eg tykte at det var eg som åtte han, men eg hadde det imot han, at han var meg noko for tung, slik at eg rådde knapt med han og bar hovudet skakt. Men eg lasta ikkje hjelmen for det, og eg var ikkje meint på å kvitte meg med han. Likevel fall han av hovudet mitt og ut i Kvamsfjorden, og då vakna eg. No har eg sagt deg alle draumane.»

Gjest svara: «Eg kan sjå klart kva desse draumane er, og du vil finne at dei samstavar mykje, for eg kjem til å tyde dei alle mest på same måten. Du vil kome til å få fire menn, og eg tenkjer at når du blir gift med den første, er det ikkje deg til lyst. Når du drøynde at du hadde eit stort skaut på hovudet, som du tykte høvde dårleg, så er det at du vil elske han lite; og då du tok skautet av hovudet og kasta det på vatnet, er det at du kjem til å gå frå han. For det kallar folk på sjøen kasta, når eit let ifrå seg det ein eig og ikkje får noko att for det.»

Og vidare sa Gjest: «Det var den andre draumen din, at du tykte du hadde ein sølvring på handa; og då vil du bli gift med ein annan framifrå mann, som du vil elske høgst,

men leve stutt i lag med. Det kjem meg ikkje uventande om han druknar for deg, men eg gjer ikkje denne draumen lenger.

Det var den tredje draumen din, at du drøynde du hadde ein gullring på handa; det er den tredje mannen din. Ikkje vil han vere så mykje meir verd som gullet synest sjeldnare og meir kostesamt, men det kjem føre meg at det har vorte trudomskrifte på den tid, og bonden din vil ha teke den trua som vi meiner er mykje høgare og betre. Men når du drøynde at ringen sprang sund, noko av di du ikkje passa vel nok på han, og såg blod kome ut or stykka, då vil mannen din bli drepen, og då vil du sjå klart dei brestene som har vore ved dette gitarmålet.»

Vidare sa Gjest: «Det er den fjerde draumen din, at du hadde ein gullhjelm på hovudet, sett med glimesteinar, og han vart deg tung å bere; det er den fjerde mannen din. Han er ein stor hovding og kjem til å age deg strengt. Då du drøynde at han stupte ut i Kvamsfjorden, då vil han råke på denne fjorden siste levedagen sin. Lenger gjer eg ikkje denne draumen.»

Gudrun vart raud som blod medan draumane vart tydde, men ho sa ikkje eit ord før Gjest hadde slutta.

Då seier Gudrun: «Fagrare spådommar hadde du funne i dette, om eg hadde lagt deg det såleis i hender, men likevel skal du ha takk for du tydde draumane. Men eg får mykje å grune på, om alt dette skal hende.» Gudrun baud Gjest på nytt å vere der om dagen, og sa Osviv og han kunne ha mangt visleg å tale om.

Men han svara: «Ri får eg som eg har sagt. Men du skal helse far din frå meg, og sei han desse orda mine, at det vil kome til å bli stuttare mellom bustadene våre, og då vil det bli råd å talast ved, om det då blir oss unnt.»

Deretter drog Gudrun heim, og Gjest-reid bort. Ved tungjerdet møtte han ein av heimemennene til Olav, som kom med bod frå han og skulle be Gjest kome til Hjarðarholt.

Gjest sa at han ville kome til Olav om dagen, men vere i Tykkvaskog om natta. Huskaren snudde straks heim og sa frå til Olav. Olav tok hestar og reid til møtes med Gjest med nokre mann, og dei møttest inne ved Ljå. Olav fagna han vel og baud han heim med helle flokken sin.

Gjest takka for tilbodet og sa at han ville ri med inn på garden og sjå korleis han budde, men gjeste Årmod om kvelden.

Gjest vart verande der berre ei lita stund, men såg seg vel om på garden. Han let vel og sa at det var ikkje spart på kostnad til den garden. Olav reid i følgje med Gjest til Lakså. Fostbrørne hadde vore ute for å synje om dagen. Det var mest Olav-sønene som stod føre moroa, men det var òg med mange unge menn frå dei andre gardane.

Då flokken kom ridande, sprang Kjartan og Bolle opp frå vatnet, og hadde mest fått på seg kleda, då Gjest og Olav kom bortåt. Gjest såg på desse unge mennene ei stund og sa til Olav kvar Kjartan sat, og kvar Bolle, og sidan rette han spjutskaftet mot kvar og ein av Olavssønene og nemnde alle på namn, dei som var der. Der var då òg mange andre glilde og emnelege menn som var komne opp av vatnet, og sat der på elvebakken saman med Kjartan og brørne hans. Men Gjest sa at han såg ikkje slektsdraga til Olav på dei.

Då sa Olav: «Det er uråd å bruke for store ord om din visdom, Gjest, når du kan kjenne menn du ikkje har sett før, og no vil eg at du seier meg kven av desse ungenene det skal bli mest av.»

Gjest svara: «Det vil gå etter din kjærleik, og folk vil tykkje at Kjartan er mest verd, medan han lever.»

Dermed sette Gjest sporane i hesten og reid bort. Noko seinare reid Tord Låge, son hans, innåt han og spurde: «Kva er det som valdar det, far min, at du fellar tårer?»

Gjest svara: «Det tener ikkje til noko å fortelje det, men eg nemner ikkje å teie heller om det som vil hende i dine

dagar; det kjem meg ikkje uventande om Bolle står med livet til Kjartan i si hand og då vinn seg sjølv ein banemann. Men dette gjer vondt å vite om så gjæve menn.» Sidan reid dei til tings, og derifrå er ikkje noko å fortelje.

Torvald i Garpsdal og Tord Ingunnsson

34. Torvald heitte ein mann, son til Halldor Garpsdals-gøde. Han budde i Garpsdal i Gilsfjord og var ein rik mann, men ikkje nokon helt. Han bad om Gudrun Osivsdotter på Allinget då ho var femten vinttrar gammal. Osviv tok det ikkje ille opp, men sa at det kom til å syne på avtalen at Gudrun og han ikkje var jamgode. Torvald svara spakt og sa at det var kone han bad om og ikkje gods.

Gudrun vart då fest til Torvald, og Osviv rådde for vilkåra åleine. Det vart avgjort at Gudrun skulle rå åleine for godset deira så snart dei kom i seng saman, og eige halvparten av alt, anten samlivet deira vart langt eller stutt. Han skulle òg kjøpe prydsaker til henne, slik at inga kvinne i hennar kår skulle ha finare ting, men likevel ikkje så at han måtte gå frå garden.

Folk reid no heim av tinget. Gudrun var ikkje spurdt om dette, og det synta på henne at ho helst ville hatt det ugjort, men ho fann seg i det. Bryllaupet stod i Garpsdal i septembar.

Gudrun heldt lite av Torvald og var strid i kjøpet av prydsaker; det fanst ikkje smykke så glilde i Vestfjordane at ikkje Gudrun tykte det var rimeleg at ho åtte dei, og same kor dyre dei var, så la ho fiendskap imot, om ikkje Torvald kjøpte dei.

Tord Ingunnsson gjorde seg til venns med Torvald og Gudrun og var hjå dei tidt og lenge, og mange rødde om at det var kjærleik mellom Tord og Gudrun.

Så var det ein gong at Gudrun bad Torvald kjøpe nokre pryding. Torvald sa at det var ikkje måte på krava hennar, og gav henne ein kinnhest. Då sa Gudrun: «No gav du meg det som vi kvinner tykkjer mykje verdt å ha nøgda av, og det er ein god hamlé, og no har du lært meg av med å breke på deg.»

Same kvelden kom Tord til gards. Gudrun fortalde om denne svivørdinga og spurde korleis ho skulle løne det. Tord smilte og sa: «Her veit eg ei god råd. Lag ei skjorte til han med skilsmåls halsopning, og sei deg skild frå han av den grunn.»

Ikkje sa Gudrun noko imot dette, og det vart slutt på samtalen. Same våren sa Gudrun seg skild frå Torvald og fór heim til Laugar. Sidan vart det gjort skifte mellom Torvald og Gudrun, og ho fekk halyparten av alt godset, og stod seg no betre enn før. Dei hadde vore saman i to år.

Same våren selde Ingunn garden sin i Kroksfjord, den som sidan har heitt Ingunnarstad, og fór vest til Skålmarnes. Ho hadde vore gift med Glum Geiresson, som før er skrive. Den tid budde Hallstein gøde på Hallsteinsnes vest for Torskafjorden. Han var ein mektig mann, men berre måteleg vennesa.

35. Kottjell heitte ein mann som nyleg var komen ut til Island. Kona hans heitte Grima, og sønene deira var Hallbjørn Silkjesteinsauga og Stigande. Desse folka var frå Suderøyane; dei var alle svært trollkunnige og dei verste seidmenn. Hallstein gøde tok imot dei og sette dei ned på Urder i Skålmarfjord, men denne busetjinga vart ille likt. Denne sommaren drog Gjest til tings og fór med skip til Saurbø, som han var van med. Han tok inn på Hol i Saurbø og mågane lånte han hestar som vanleg. Tord Ingunnsson var i følgje med Gjest og kom til Laugar i Sælingsdal. Gudrun Osivisdatter reid òg til tinget, og Tord Ingunnsson følgde henne.

Ein dag som dei reid over Blåskogsheia og vèret var godt,

sa Gudrun: «Er det sant, Tord, at Aud, kona di, jamt går i brok med bakstykke, vilka med band heilt ned til skorne?»

Han svara at det hadde han ikkje sett noko til.

«Det er vel lite i det, då,» sa Gudrun, «når ikkje du har sett det, men kvifor skal ho då heite Brok-Aud?»

Tord sa: «Eg kan ikkje tru det er lenge ho har vore kalla så.»

Gudrun svara: «Det er verre for henne at ho skal bere dette namnet lenge heretter.»

Deretter kom folk til tings, men det er ikkje noko å fortelje frå det. Tord var lenge i bua til Gjest og tala jamt med Gudrun. Ein dag spurde Tord Ingunnsson henne kva følgjer det kunne få om ei kone jamt gjekk i brok som ein kar.

Gudrun svara: «Same straff er det for koner på deira side som for ein kar om han har så stor halsopning at brystvortene hans er synlege; båe delar er skilsmålsgrunn.»

Då sa Tord: «Kva rår du meg til, at eg seier meg skild frå Aud her på tinget eller heime i heradet, der eg kan gjere det med råd frå fleire? For det er ærekjære folk som vil kjenne seg krenkte ved dette.»

Etter ei stund svara Gudrun: «Modlaus mann til kvelds biar.»

Då spratt Tord straks opp og gjekk til Lovberget og nemnde seg vine på at han sa seg skild frå Aud, og nemnde som grunn at ho kledde seg i bakstykke-brok som ei kar-kvinne. Brønne til Aud likte det lite, men heldt seg i ro. Tord reid av tinget i lag med Osivssønene.

Men då Aud spurde det som hadde hendt, sa ho:

«Vel at eg veit det, eine vart eg att.»

Deretter reid Tord vest til Saurbø sjølv tolvte og ville gjere skifte, og det gjekk greit, for Tord var ikkje knipen på korleis godset vart skift. Han dreiv mykje krøter aust-over til Laugar. Sidan bad han om Gudrun; Osiv var lett

å be, og Gudrun tala ikkje imot. Bryllaupet skulle stå på Laugar når det var att ti veker av sommaren, og det vart eit framifrå gjestebod.

Samlivet mellom Tord og Gudrun var godt. At ikkje Torkjell Kvelp og Knut reiste sak mot Tord Ingunnsson, kom berre av at dei ikkje fekk nok mannehjelp.

Sommaren etter drog Holstofket til støls i Kvamsdal, og Aud var på setra. Laugarfolket sat på stølen i Lambadal; den dalen ber vestover i fjella frå Selingsdal. Aud spurde han som gjette smalen, kor ofte han råka sauegjetaren frå Laugar, og han sa at det gjorde han jamt, som rimeleg var, for det var berre ein hals mellom stølane.

Då sa Aud: «I dag må du finne gjetaren frå Laugar, så du kan fortelje meg kven som er på garden og kven i selet. Men tal berre vel om Tord, som rett er.»

Guten lova å gjere som ho sa. Om kvelden då han kom heim, spurde Aud kva han hadde å fortelje.

Gjetarguten svara: «Eg har slikt å fortelje som du munn like å høyre, for no er det breitt kvilegolv mellom Tord og Gudrun; ho er i selet og han slit seg ut med å bygge stovehus, og er åleine med Osviv i vinterhusa.»

«Vel har du njosna,» sa ho, «og hald no to hestar sala når folk går og legg seg.»

Gjetarguten gjorde som ho baud, og litt før soleglad steig Aud til hest; og at ho då gjekk i brok, er vist nok. Gjetarguten reid på den andre hesten, men ho dreiv så hardt på at han hadde vondt for å halde følge. Ho reid sør over Selingsdalseia og stogga ikkje før under tungjerdet på Laugar. Der steig ho av og bad gjetarguten passe hestane medan ho gjekk inn i huset. Aud gjekk til døra og fann ho open; ho gjekk inn i eldskålen og bort til den sengekoven der Tord låg og sov; døra hadde falle alt, men loka var ikkje dregen føre.

Ho gjekk inn i sengekoven; men Tord sov med andletet i veret. Då vekte Aud han, men han snudde seg berre om på

sida, då han såg at nokon var komen. Ho drog då eit sakse-sverd og stakk til Tord, så han fekk store sår; han vart råka på høgrye handa og såra på både brystvortene. Så hardt stakk ho til, at saket stod fast i senga. Deretter gjekk ho ut att, sprang på hesteryggen og reid heim.

Tord ville springe opp då han vart såra, men vann ikkje med det, for han møddest av blodtapet. Av dette vakna Osviv og spurde kva som stod på, og Tord sa at han hadde vore ute for eit overfall. Osviv stod opp og batt om såra hans, og spurde om han visste kven som hadde teke på han. Tord sa at han trudde Aud hadde gjort det. Osviv baud seg til å ri etter henne; han meinte ho hadde kome med få mann, og no skulle ho få si straff. Tord sa at det skulle han slett ikkje; ho hadde gjort det ho hadde å gjere, sa han.

Aud kom heim i solrenninga, og brørne hennar spurde kvar ho hadde vore. Ho fortalde at ho hadde fare til Laugar, og sa kva som hadde hendt på ferda hennar. Dei let vel og sa at det var berre for lite. Tord låg lenge med såra sine. Brin-gesåra grodde godt, men handa vart ikkje betre. Det var no silt om vinteren.

Kotkjellstofket

Våren etter kom Ingunn, mor til Tord, vestafrå Skålmarnes. Tord tok vel imot henne. Ho ville søkje livd hjå Tord, sa ho, for Kotkjell og kona og sønene hans dreiv med tjuvskap og trolldom så det var ikkje verande lenger der vest, og dei fekk mykje hjelp av Hallstein gode.

Tord tok straks denne saka på seg og meinte på at han skulle nok få rett på desse tjuvane for di om Hallstein stod imot, og han budde seg til ferd, ti mann sterk. Ingunn fór òg

vestover i lag med han. Han fekk eit førstekip frå Tjalda-nes, og derifrå heldt dei vest til Skålmarnes. Tord let flytte med på skipet all den lausøyren mor hans åtte der, men smalen skulle dei drive innom fjordane. Dei var i alt tolv på skipet, blant dei Ingunn og ei kvinne til.

Tord kom til garden åt Korkjell ti mann sterk; då var ikkje sønene heime. Han stemnde då Korkjell og Grima og sønene deira for tjuvskap og trolldom og kravde fredlyse. Han stemnde saka inn for Alltinget, og sidan fór han attende til skipet.

Då Tord var komen eit lite stykke frå land, kom Hallbjørn og Stigande heim, og Korkjell fortalde då sønene kva som hadde hendt. Brørne vart rasande for dette og sa at ingen hadde før gjeve seg i bernehogg mot dei med så mykje fiendskap.

Korkjell let deretter gjere ein stor seidhjell, og der steig dei alle opp. Der kvad dei då kallelge kvede; det var galdrar. Straks braut det fram eit stygt uvér, og det kom over Tord Ingunnsson og følgjet hans, der dei var ute på sjøen; for véret var gjort mot han. Skipet vart kasta vest om Skålmarnes. Tord synte seg som ein djerv kar i arbeidet for å berge skipet, og folk på land såg at han kasta på skulen alt som tyngde, så nær som folk, og dei venta at han skulle nå land, for dei var då komne framom dei verste skjera. Men då steig det opp eit grunnbrot ikkje langt frå land, eit som ingen kunne hugse å ha sett før, og slo mot skipet så det straks kvelvde. Der drukna Tord med heile følgjet sitt, og skipet vart brote i mol og mask. Kjølén rak i land der som det sidan har heitt Kjalarey, og skjoldet til Tord på den øya som er kalla Skjaldarøy. Lika til Tord og følgjesmennene hans rak straks på land, og det vart kasta haug over dei. Der har det siden heitt Haugsnes.

36. Denne tidenda spurdest vidt ikring, og folk tykte det var ille. Dei meinte at folk som dreiv slik trollskap som Korkjellfolket då hadde gjort, måtte ha forbrote livet sitt.

Det gjekk hardt inn på Gudrun at Tord var død; ho var då med barn og venta seg snart. Gudrun fødde ein gut, og han vart aust med vavn og kalla Tord.

I den tid budde Snorre gøde på Helgafell. Han var frende og venn av Osviv, og Gudrun og far hennar hadde mykje hjelp av han. Snorre gøde kom ein gong på gjesting til dei, og Gudrun la då denne vansken fram for han, og han lova å stø dei i saka når han såg det trongst. Han baud òg å fostre barnet hennar, om det kunne vere henne til noka trøyst. Dette tok Gudrun imot, og sa at ho ville lite på hans omsut. Denne Tord vart kalla Katt og vart far til Stuv skald.

Noko seinare fór Gjest Oddleivsson til Hallstein gøde og bad han velje eitt av to, anten skulle han jage bort desse trollkunnige mennene, eller så ville han drepe dei, sa han, — «og likevel er det for seint no.» Hallstein var ikkje sein til å velje og baud dei å kome seg derifrå og ikkje slå seg til nokon stad vest for Dalahæia, og han sa det hadde vore rettare om dei hadde vorte drepane.

Korkjell og folket hans fór då bort og hadde ikkje med seg meir enn fire stohestar; hingsten var svart, og han var både stor og fager og tamd til å slåst. Det er ikkje noko spurt om ferda deira før dei kom til Torleik Hoskuldsson på Kambsnes.

Han baud på hestane deira, for han såg at det var framifrå glide dyr.

Korkjell svara: «Eg skal gjere eit tilbod. Ta du hestane og gje meg ein stad å bu her i nærleiken.»

Torleik sa: «Tru om ikkje hestane vart vel dyre då? For eg har spurt at de er alt anna enn saklause her i heradet.» Korkjell svara: «Du tenkjer vist på Laugarfolket med dette.»

Torleik sa at det var så.

Då sa Korkjell: «Det er no gjerne noko annleis med saka mellom oss og Gudrun og brørne hennar enn du har høyr't; det er slarva mykje på oss utan grunn, og for den saks skuld

kan du godt ta imot hestane. Og om deg går det berre det ordet, at vi vil ikkje leggje vernelause mot kven som helst her i bygda om vi har di hjelp.»

Torleik gjev no etter; hestane var fagre, og Kottkjell tala klokt for seg. Han tok då imot hestane og gav folket bustad på Leidolvsstad i Laksárdal og hjelpte dei til med krøter.

Laugarfolket spurde dette, og Osvissonene ville straks gje seg i kast med Kottkjell og sønene hans. Men Osviv sa: «La oss no halde råd med Snorre gode og spare dette verket til andre. For det vil ikkje vare lange før grannane til Kottkjell får ferske saker mot dei, og Torleik får då mest mein av dei, som han har fortent. Om ei stund vil mange av dei vere uvennene hans som han før har hatt hjelp av. Men ikkje skal eg telje dykk frå å gjere Kottjellsfolket den skaden de liker, dersom ikkje andre alt har jaga dei ut or heradet eller teke livet av dei, når det har gått tre år.» Gudrun og brønne hennar sa at så skulle det vere.

Kottkjell og sønene hans tok seg ikkje mykje til, men ikkje trong dei kjøpe anten høy eller mat om vinteren, og folk likte lite at dei hadde busett seg der. Men ingen trøysta seg til å gå dei for nær på grunn av Torleik.

37. Ein sommar på tinget medan Torleik sat i bua si, kom det inn ein stor mann. Han helsa på Torleik, og Torleik helsa att og spurde kva han heite og kvar han kom ifrå. Han sa at han heite Eldgrim og budde i Borgarfjord, på den garden som heiter Eldgrimsstad. Det er i den dalen som skjyer seg vest i fjella mellom Mule og Grisartunga og no er kalla Grimsdal.

Torleik sa: «Eg har høyrte gjete deg, at du ikkje er noko vesalmenne.»

Eldgrim sa: «Det er ærendet mitt hit, at eg vil kjøpe dei kostelege stohestane av deg, som Kottkjell gav deg i fjor sommar.»

Torleik svara: «Dei er ikkje til sals.»

Eldgrim sa: «Eg byr deg like mange stohestar imot og eit

melloomlag attpå, og då vil mange seie at eg byr dobbel betaling.»

Torleik svarar: «Ikkje er eg nokon prakkar, og desse hestane får du aldri om du byr tre gonger det dei er verde.»

Eldgrim seier: «Det er nok inga løgn at du er stor på det og einvis. Eg skulle ønskje at du fekk ringare pris enn den eg no har bode, og likevel laur sleppe hestane frå deg.»

Torleik vart raud ved desse orda og sa: «Du lyt gå meg nærare, Eldgrim, om du vil truge hestane frå meg.»

Eldgrim sa: «Du tykkjer nok det er urimeleg om du skulle liggje under for meg; men i sommar vil eg fare og sjå på hestane, og då vil det syne seg kven av oss to dei fell til etter den tid.»

Torleik seier: «Gjer som du lovar, men kom ikkje med overmakt.»

Dermed var det slutt på samtalen. Folk som høyrde på, sa at det var gått slik til som ein måtte vente mellom dei. Sidan fór folk heim av tinget, og det er ikkje meir å fortelje.

Tidleg ein morgon hende det på Hruttsstad hjå Hrut Herjolsson bonde, at ein av karane hadde vore ute, og då han kom inn att og Hrut spurde om han hadde noko å fortelje, svara han at det var smått med det, men han hadde sett ein mann kome ridande på hi sida av vadet og bortåt der som hestane til Torleik var, — «og der steig han av og greip hestane.»

Hrut spurde kvar hestane hadde vore då.

Huskaren sa: «Vel heldt dei seg i hagen denne gongen òg; dei stod midt i enga di nedom gjerdet.»

Hrut svarar: «Sant er det at Torleik frende ikkje er for kresen på beite, og eg held det for rimeleg at det er ikkje med hans vilje at hestane er drivne bort.»

Dermed spratt Hrut opp i skjorte og limbrok, kasta over seg ei gråfellskappe og tok i handa eit gullseige bryntrull, som han hadde fått av kong Harald. Han gjekk ut nokså kvitt og såg at ein mann reid med nokre hestar nedanfor gjerdet.

Hrut gjekk imot han og såg at det var Eldgrim. Hrut helsa på han, og Eldgrim helsa att, men heller seint. Hrut spurde kvar han skulle av med hestane.

Eldgrim svarar: «Eg skal ikkje løyne det for deg, endå eg veit om frendskapsen mellom deg og Torleik. Men eg er komen etter hestane i den tanke at han aldri skal få dei att meir, og eg har no gjort det eg lova han på tingen, at eg ikkje skulle kome med mange mann.»

Hrut seier: «Det er ikkje noko karsstykke om du tek med deg hestane medan Torleik ligg i senga si og søv. Betre heldt du det som de vart samde om, dersom du laga det så at du råka han, før du reid ut or heradet med hestane.»

Eldgrim sa: «Du må gjerne varslе Torleik om du vil, for du kan vel sjå at eg har budd meg slik heimanfrå at eg ikkje har noko imot at det skulle bere i hop mellom Torleik og meg.» Dermed rista han krokspjuttet han heldt i handa. Han hadde òg hjelm på hovudet, var gyrd med sverd, hadde skjold ved sida og var kledd i brynje.

Hrut sa: «Eg vil heller freiste noko anna ann å dra til Kambsnes, for eg tek til å bli tung på foten. Men eg vil ikkje la deg rane Torleik, når eg er i stand til å hindre det, endå det ikkje er som best med frendskapsen mellom oss.»

Eldgrim sa: «Det er vel ikkje så at du vil ta frå meg hestane?»

Hrut svarar: «Eg skal gie deg andre stohestar for at du skal sleppe desse frå deg, om dei ikkje er jangode med desse.»

Eldgrim sa: «Du talar godt, Hrut, men når eg no har fått tak i hestane til Torleik, så skal ikkje du få plukka dei frå meg anten med muter eller trugsamål.»

Då svara Hrut: «Då trur eg at du vel det som er verst for oss båe.»

No vil Eldgrim kome av stad og jagar på hesten, men då Hrut såg det, lyfte han bryntrollet og sette det mellom akslene på Eldgrim så hardt at brynja rivna og våpenet stod ut

gjennom bringa. Eldgrim fall død av hesten, som ventande var. Hrut dekte over liket hans. Der heiter det Eldgrimsholt; det er sør for Kambsnes.

Etter dette reid Hrut ned til Kambsnes og fortalde Torleik denne tidenda. Han vart vreid og tykte det hadde ført skam over han, men Hrut meinte han hadde synt han stor vennskap. Torleik sa at både hadde det gått ille til, og heller ikkje ville det kome noko godt ut av det. Hrut sa at han fekk gjere med det som han ville, og dei skildest ikkje som venner.

Hrut var åtti år då han drap Eldgrim, og folk tykte han hadde vakse mykje av dette verket. Men Torleik tykte ikkje betre om Hrut for di om han var gjord stor no. Han meinte det var greit å skjone at han ville ha vunne på Eldgrim sjølv om dei hadde fått røyne seg, så ille som han brukte klare seg.

Torleik fór no til leiglingane sine, Kottjell og Grima, og bad dei gjere noko som kunne vere Hrut til skam. Det tok dei viljug på seg. Dei sa seg fullreie til det, og dermed fór Torleik heim.

Litt etter drog Kottjell og Grima og sønene deira heimanfrå; det var om natta. Dei kom til garden åt Hrut, og der gjorde dei stor seid. Då dei tok til med seidsongen, skjona ikkje dei som inne var, kva dette skulle tyde; men fager var songen å lyde på. Berre Hrut kjende desse låtane og bad at ingen måtte sjå ut den natta, — «og kvar den som kan, må halde seg vaken, for då kan det ikkje skade oss.» Likevel sovna dei alle. Hrut heldt seg vaken lengst, men han sovna han òg.

Hrut hadde ein son som heitte Kåre. Han var då tolv vint-rar gammal og var den emnelegaste av sønene til Hrut, og faren elska han mykje. Kåre sovna mest ikkje, for til han var leiken gjord, og han fekk ikkje ro på seg. Han spratt opp og såg ut; då gjekk han på seiden og fall straks død ned.

Hrut og heimefolket hans vakna om morgonen, og han sakna son sin; han vart funnen livlaus eit lye stykke frå døra. Dette tykte Hrut var stor skade, og han let kaste haug etter Kåre. Sidan reid han til Olav Hoskuldsson og fortalde han det som der hadde borte til.

Olav vart ofseleg harm då han høyrde dette, og sa at det var reine vitløysa at dei hadde late seije slike illmenne som Koltjellfolklet like innpå seg. Han sa òg at Torleik hadde fare ille åt mot Hrut, men meinte likevel at det hadde vorte gjort meir av det, enn hans vilje var. Olav sa at dei skulle drepe Koltjell og kona og sønene hans med ein gong, — «og likevel er det for seint no.»

Olav og Hrut fór med femten mann. Men då Koltjell og folket hans såg så mykje folk ri til gards, drog dei seg unna opp i fjella. Der vart Hallbjørn Slikjesteinsauga teken og ein belg dregen over hovudet hans, og nokre vart straks sette til å gjete han, medan andre søkte etter Koltjell og Grima og Stigande på fjellet. Koltjell og Grima vart teke på halsen mellom Haukadal og Laksárdal, og der vart dei steina i hel og dysja ned i ei steinrøys, som det enno syner merke etter og som heiter Skrattavarden.

Stigande kom seg unna sør etter halsen til Haukadal, og der vart han borte for dei.

Hrut og sønene hans fór ned til sjøen med Hallbjørn, sette fram eit skip og rodde frå land med han. Der tok dei belgen av hovudet hans og batt ein stein om halsen. Hallbjørn skoda då mot land, og augnelaget hans var ikkje godt.

Hallbjørn sa då: «Det var ikkje nokon god dag for oss frendane då vi kom til dette Kambsneset og råka Torleik. Det spår eg!» sa han, «at Torleik skal ikkje få mange gledesdagar der heretter, og der vil bli utriveleg å bu for alle som set seg i rommet hans.» Det ser ut som denne spådommen i mykje har slått til. Sidan drukna dei han og rodde til lands.

Litt etter fór Hrut til Olav, frenden sin, og sa at han ville

ikkje finne seg i dette frå Torleik, og bad om mannskap for å heimskje han.

Olav svara: «Det særmer seg ikkje at de frendar skal leggje hand på kvarandre. Torleik har hatt lye lukke med seg i dette. Vi vil heller freiste å få dykk forlikte. Du har ofte venta på det som ditt er både lenge og vel.»

Hrut seier: «Slikt er ikkje å tenkje på. Det som er mellom oss, vil aldri gro til att, og eg vil ikkje at vi bae skal bu lenge i Laksárdalen heretterdags.»

Olav svarar: «Du vil ikkje stå deg på å gå Torleik nærare enn eg gjev deg lov til, men gjer du det, då er ikkje anna ventande enn at dal møter haug.»

Hrut skjona at her stod han fast, og fór heim, men han likte seg meir enn ille. Det vart likevel stilt å kalle, og folk sat i ro dette halvåret.

38. No er det å fortelje om Stigande. Han vart liggjande ute på ran, og var ikkje god å kome ut for.

Tord heite ein mann som budde i Hundadal. Han var ein riking; men ellers ikkje mykje til mann. Om sommaren hende det seg i Hundadal at krøtera gav lite mjølk. Det var ei kjerring som gjette der, og folk la merke til at ho vart rik på kostesame ting og at ho var borte lange leite utan at folk visste kvar ho var. Tord bonde truga henne til å snakke ut, og då ho vart redd, fortalde ho at det kom ein mann til henne. «Han er stor.» sa ho, «og eg tykkjer han er fin.» Tord spurde då kor snart denne mannen ville kome til henne att, og ho sa at han truleg kom med det første.

Deretter fór Tord til Olav og sa at Stigande var visst ikkje langt borte, og bad han ta ut med mennene sine og få tak i han. Olav gav seg i veg med ein gong og fór til Hundadal. Trækvinna vart henta, og Olav spurde henne kvar Stigande hadde bølet sitt. Det visste ho ikkje, sa ho. Olav baud henne god betaling om ho let dei få tak i Stigande, og det avtala dei seg imellom.

Om dagen gjekk ho for å gjete feet, og Stigande kom då

til møtes med henne. Ho tok vel imot han og baud seg til å lyske han i hovudet, og han la hovudet i fanget hennar og sovna snøgt. Då smaug ho seg unna og fór til møtes med Olav og mennene hans og fortalde korleis det no låg til.

Dei tok då på veg og tala seg imellom om at det ikkje måtte gå med han som med broren, at han skulle sjå på mangt som kunne bli dei til mein. Derfor tok dei ein belg og drog over hovudet på han. Stigande vakna ved dette, men gjorde ikkje motstand, for no var det mange om ein.

Det var eit hol i belgen, og Stigande fekk sjå bort i lia på andre sida. Der var fagert landskap og tett med gras, men no såg det mest ut som det kom ein kvervelvind og snudde jorda opp, slik at det aldri meir kom opp gras der. Der heiter det no Brenna.

Deretter steina dei Stigande i hel og røysa han ned. Olav lønte tralkvinnna godt og gav henne fri, og ho vart med heim til Hjardarholt.

Hallbjørn Slikjesteinsauga rak på land med sjøbrimmet stutt tid etter at han var drukna. Det heiter Knarranes der han vart gravnen ned. Han gjekk mykje att.

Det er nemnt ein mann som heitte Torkjell Skalle. Han budde på farsgarden sin i Tykkvaskog og var ein heilhuga kar og sterk og kraftig. Ein kveld sakna dei ei ku i Tykkvaskog, og Torkjell fór på leiting og hadde med seg ein huskar. Sola hadde gått ned, men det var måneskin. Torkjell sa at dei skulle leite kvar for seg, og då han stod att aleine, tyktest han sjå ei ku framfor seg i holtet, men då han kjem bortå, er det Slikjesteinsauga og ikkje noka ku. Dei rende i hop av all makt. Hallbjørn fór unna, og då Torkjell venta det minst, smatt han ned i jorda ut av hendene på han. Deretter fór Torkjell heim. Huskaren var heimkomen og hadde funne kua. Ingen hadde sidan mein av Hallbjørn.

Torbjørn Skriup var no død, og likeins Melkorka; dei var båe hauglagde i Laksárdalen. Lambe, son deira, budde etter dei på garden. Han var ein djerv kar og hadde mykje

gods, og han var meir vörd blant folk enn far hans hadde vore, på grunn av morsfrendane sine. Friendskapan mellom han og Olav var god.

Det leid no ein vinter etter drapet på Korkjell. Om våren møttest brørne Olav og Torleik, og Olav spurde om Torleik var meint på å bli verande på garden sin. Torleik svara at han var det.

Olav sa: «Eg ville be Dykk om ein ting, frende, det er at De skifte bustad og flytta utanlands; du vil bli ein velvord mann kvar du kjem. Eg trur at Hrut, frenden vår, tykkjer det står kulde av det som har hendt mellom dykk, og eg har lite hug til å ta vågnaden lenger med at de to skal sitje kvarandre så nær. Hrut har stor styrke, og sønene hans er styllausingar og kjempekarar alle som ein. Eg tykkjer eg kjem ille ut i det for frendskapsens skuld, om de, frendane mine, gjer vonde verk mot kvarandre.»

Torleik sa: «Eg gruar ikkje for at eg ikkje skulle kunne stå meg mot Hrut og sønene hans, og for den saks skuld vil eg ikkje fare frå landet. Men tykkjer du, frende, det er deg så mykje om å gjere, og dersom du tykkjer du sit i stor vande for dette, då vil eg gjere det på dine ord, for eg likte meg best den tid eg var utanlands. Eg veit òg at du ikkje vil vere mindre god mot Bolle, son min, om eg er langt borte, og han elsker eg mest av alle.»

Olav svara: «Du fer vel åt i denne saka, om du gjer som eg bed, og mot Bolle vil eg vere den same heretter som til denne dag. Eg skal ikkje vere verre mot han enn mot mine egne søner.»

Deretter skildest brørne i stor vennskap. Torleik selde jorda si og brukte pengane til utanlandsferda. Han kjøpte eit skip som stod oppe på Dogurdarnes, og då alt var ferdig, gjekk han om bord saman med kona si og anna skyldfolk.

Ferda gjekk vel, og dei kom til Noreg om hausten. Derifrå fór han sør til Danmark, for han likte seg ikkje i Noreg; frendane og vennene hans var avlidne og somme drivne frå

landet. Sidan heldt han til Gautland. Dei fleste seier at Torleik slapp å mødast med lang alderdom, men han var ein vel vord mann medan han levde. Her endar vi søga om Torleik.

Kjartan Olavsson

39. Uvennskapen mellom Hrut og Torleik var tidt på tale i Breidafjordsdalane, og folk tykte Hrut hadde fått tung skade av Kotkjell og sønene hans. Osiviv tala med Gudrun og brønne hennar og bad dei tenkje etter om det ikkje hadde vore betre at dei sjølve hadde våga seg i kast med slike heimsmenn som dette Kotkjellsfolket var. Gudrun sa: «Ikkje er den rådlaus, som har dine råd å ty til.»

Olav sat no på garden sin i stor vørtnad; alle sønene hans var heime, og med dei Bolle, frenden og fostbror deira. Kjartan stod mykje framom dei andre sønene til Olav. Han og Bolle heldt mest av kvarandre, og Kjartan fór ingen stad utan at Bolle var med han.

Kjartan fór ofte til Sælingsdalslauga, og då bar det jamt så til at Gudrun var der. Han tykte godt om å tale med henne, for ho var både klok og ordhag. Det sa alle folk, at Kjartan og Gudrun høvde best i hop av alle dei som då voks opp. Det var òg stor vennskap mellom Olav og Osiviv, og dei var ofte bedne heim til kvarandre, og det vart ikkje mindre då dei unge fekk kvarandre kjær.

Ein gong rødde Olav med Kjartan, og då sa han: «Ikkje veit eg kvifor det alltid legg seg så tungt innover meg når du fer til Laugar og talar med Gudrun. Det er ikkje for di eg ikkje tykkjer Gudrun er framom alle andre kvinner, for ho er den einaste kvinna eg tykkjer er fullgod åt deg. Men det

kjem for meg — endå eg ikkje vil spå det — at vi frendar og Laugar-mennene ikkje allstøtt vil få lukke av sanværet vårt.»

Kjartan sa at så langt han kunne rå for det, ville han ikkje gjere far sin imot, men vona likevel at dette ville gå betre enn faren tenkte seg. Det vart med det gamle med turane til Kjartan, og Bolle var jamt med han. Så leid no denne vinteren.

40. Åsgeir heitte ein mann, og vart kalla Ødikoll. Han budde på Åsgeirså i Vididal og var son til Audun Skokul. Han var den første av den ætta som kom til Island, og han tok seg land i Vididal. Audun hadde ein annan son som heitte Torgrim Hærnkoll; han var far til Åsmund, far til Grette.

Åsgeir Ødikoll hadde fem born. Ein av sønene heitte Audun og var far til Åsgeir, far til Audun, far til Egil, som vart gift med Ulvheid, dotter til Øyolv Halte; deira son var Øyolv, som vart drepen på tinget. Den andre sonen til Åsgeir heitte Torvald, og hans dotter var Dalla, som vart gift med Isleiv biskop; Gissur biskop var son deira. Den tredje sonen til Åsgeir heitte Kalv. Alle sønene til Åsgeir var emnelege menn. Kalv Åsgeirsson var på denne tida ute på ferder og var halden for overlæg dugande.

Åsgeir hadde ei dotter som heitte Turid; ho var gift med Torkjell Kugge, son til Torð Gjelle; dei hadde sonen Torstein. Den andre dottera til Åsgeir heitte Revna. Ho var den venaste kvinna der nord i bygdene og godt likt. Åsgeir var ein gjæv mann og mykje for seg.

Det er forfalt at Kjartan Olavsson fór ein gong sør til Borgarfjord, men ikkje noko er spurt om ferda før han kom til Borg. Der budde då Torstein Egilsson, morbror hans. Bolle var med han på ferda, for det var slik kjærleik mellom fostbrørne at ingen av dei kunne trivast utan at dei var saman.

Torstein tok hjarteleg mot Kjartan og sa at han ville takke

til, om han heller var der lenge enn stutt. Kjartan vart då på Borg ei tid. Denne sommaren stod det eit skip oppe i Guvurårosen, og det åtte Kalv Åsgeirsson. Han hadde halde seg hjå Torstein Egilsson om vinteren.

Kjartan tala i løynd med Torstein og sa at det var helst ærendet hans der sør, at han ville kjøpe halvt i skipet med Kalv, — «for eg har hug til å fare utanlands,» sa han, og spurde så Torstein kva han tykte om Kalv. Torstein sa at han meinte han var ein heidersmann, — «og det var berre å vente,» sa Torstein, «at du stundar etter å sjå annamanns sed. Ferda di vil nok bli lagd merke til på den eine eller den andre måten, og det vil ha mykje å seie for frendane dine korleis du lukkast med ferda.» Kjartan meinte at det gjekk nok godt.

Sidan kjøpte Kjartan halvt i skipet med Kalv, og dei gjorde semje om sameige i skipet. Kjartan skulle kome til skipet etter tiande sommarveka. Han vart leidd ut frå Borg med gåver, og reid så heim saman med Bolle.

Då Olav spurde dette nye påfunnet, tykte han at Kjartan hadde vore vel snar i dette, men ville ikkje gjere noko med det, sa han. Litt seinare reid Kjartan til Laugar og fortalde Gudrun om utanlandsferda si.

Gudrun sa: «Du har vore vel snar i dette, Kjartan.» Og ho la til nokre ord så Kjartan kunne skjønne at ho tykte ille om det.

Kjartan sa: «Du må ikkje mislike dette; eg skal gjere noko anna som du vil tykkje vel om.»

Gudrun sa: «Hald du dette, og eg skal straks seie kva eg vil.»

Kjartan bad henne gjere det.

Gudrun seier: «Eg vil fare ut med deg i sommar, og då har du gjæve meg bot for dette bråverket ditt, for ikkje elsker eg Island.»

«Det kan det ikkje bli noko av,» svara Kjartan, «for brørne dine er enno uvituge og far din er gammal, og dei vil

stå hjelpeause att, om du fer ut av landet. Men bi på meg i tre vintrar.»

Gudrun sa at det ville ho ikkje love noko om, og såleis ville dei kvar sitt. Dermed skildest dei, og Kjartan reid heim.

Olav reid til tings om sommaren, og Kjartan reid i følge med faren austover frå Hjarðarholt. I Nordrårdal skildest dei, og derifrå reid Kjartan til skipet. Bolle, frenden hans, var i lag med han. Det var i alt ti islendingar som var med Kjartan på ferda, og dei hadde han alle så kjær at ingen ville skiljast frå han. Kjartan reid til skipet med dette følgjet, og Kalv Åsgeirsson fagna dei vel. Kjartan og Bolle hadde med seg mykje gods på utferda. Dei gjer seg no ferdige, og då dei fekk bær, seglar dei ut etter Borgarfjorden for ein lett og god bær, og sidan til havs.

Det gjekk dei vel, og dei kom til Noreg nord ved Trondheimen, la inn til Agdenes og råka folk der og spurde etter tidender. Det vart då sagt dei at det hadde vorte hovding-skitte i landet; Håkon jarl var fallen og kong Olav Tryggvason var komen til, og heile Noreg var kome i hans vald. Kong Olav kravde trusskitte i landet, men folk tok det svært ulikt.

Kjartan og dei som var med han, la inn til Nidaros med skipet sitt. På denne tida var det mange gjæve islendingar i Noreg, og utfor bryggjene låg det tre skip, som alle høyrde islendingar til. Det eine skipet åtte Brand den rauste, son til Vermund Torgrimsson, det andre Hallfred Vandrædaskald, og det tredje to brør, Bjarne og Torhall; dei var sønene til Breidå-Skjegege aust frå Fljotslid. Alle desse mennene hadde eila seg ut til Island om sommaren, men kongen hadde nektat alle skipa å fare, for di dei ikkje ville ta ved den trua han baud.

Alle islendingane tok vel imot Kjartan, men Brand best, for dei var gode kjenningar frå før. Islendingane heldt no råd saman og vart forlikte om å nekte den trua som kongen baud. Alle dei som før er nemnde, var med i dette sambandet. Kjartan og Kalv la no skipet til bryggjene, ruddet det

og tok hand om godset sitt. Kong Olav var i byen. Han spurde at dette skipet var kome og at det var mange framfirå menn om bord der.

Om hausten var det ein godvêrsdag at folk kom frå byen for å symje i elva Nid, og dette såg Kjartan og lagsmennene hans. Då sa Kjartan til dei andre at dei òg skulle gå å ned og symje og moro seg der om dagen, og så gjorde dei.

Ein mann var mykje framom dei andre i leiken. Kjartan spurde Bolle om han ville freiste å symje i kapp med bymannen. «Nei, det er eg ikkje kar for,» svara Bolle.

«Ikkje veit eg kvar det no har vorte av kapphugen din,» seier Kjartan, «og då lyt eg til sjølv.»

Bolle svarar: «Gjer det då, om du så vil.»

Kjartan kastar seg no ut i elva og sym bortåt denne mannen som sunde betre enn dei andre, dreg han under vatnet og held han der ei tid. Så let han mannen kome opp att, men dei hadde ikkje vore oppe lenge før han triv Kjartan og køyrrer han ned, og dei var mede så lenge at Kjartan tykte det var nok. Dei kom opp att; ingen av dei sa eit ord. Tredje gongen fór dei ned, og no var dei under mykje lenger, slik at Kjartan var ikkje viss på kva lei denne leiken bar, og han tyktest aldri ha fare så vågeleg ei ferd før. Men det enda då med at dei kom seg opp att og la til lands.

Då sa bymannen: «Kva er dette for ein mann?»

Kjartan sa kva han heitte.

Bymannen sa: «Du er god til å symje, og er du like før i andre idrettar som i denne?»

Kjartan svara, men heller seint: «Det ordet gjekk då eg var på Island, at det var lite skilnad, men no er dette lite verd.»

Bymannen seier: «Det er skil på kven du kappast med, og kvifor spør ikkje du meg om noko?»

Kjartan svarar: «Eg kjærer meg ikkje om namnet ditt.»

Bymannen seier: «Du er ein dugande kar, men så er du no ikkje smålåten heller. Ikkje di mindre skal du vite kva eg

heiter og kven du har kappsunt med. Eg er kong Olav Tryggvason.»

Kjartan svara ikkje noko, men snudde seg straks bort og ville gå utan kappe; han var kledd i ein raud skarlakskjortel. Kongen var då mest påkledd. Han ropar på Kjartan og bad han ikkje fare så fort, og Kjartan snudde attende, men heller seint. Då tok kongen ei god kappe av akslene sine og gav til Kjartan og sa at han skulle ikkje gå kappelaus til mennene sine. Kjartan talta kongen for gåva og gjekk til mennene sine og synte dei kapp. Dei let ikkje vel over dette, for dei tykte han hadde gjeve seg for mykje kongen i vald. Dermed er det no still.

Om hausten var det mykje hardt vêt med sterk frost og kjöld. Heidningane sa at det var ikkje å undrast på at vêtlaget let ille; — «vi lyt bøte for påfunnet til kongen og den nye trua, som har gjort gudane vreide,» meinte dei.

Islandingane var alle samla i byen om vinteren, og Kjartan var mest føremannen deira. Det vart betre vêt, og då kom det mykje folk til byen etter ordsending frå kong Olav. Mange hadde teke ved kristendommen i Trondheimen, men det var likevel mykje meir folk som stod imot. Ein dag heldt kongen ting i byen ute på Øyrar og tala trua for folket, både langt og godt. Trønderane hadde hær ute og baud kongen slag. Kongen sa dei skulle vite at han trudde han hadde stått seg mot større overmakt enn bondekrypet i Trondheimen. Då fekk bøndene ein støkk i seg og la alt i kongens vald, og mykje folk vart då døypt. Deretter var tinget slutt.

Same kvelden sende kongen folk til herbyrget åt islendingane og bad dei få greie på kva dei tala om der. Dei så gjorde, og der inne var mykje ståk å høyre. Kjartan tok i det same til ords og sa til Bolle: «Er du, frende, mykje huga på å ta ved den trua som kongen byr?»

«Ikkje er eg huga på det,» svara Bolle, «for det ser meg ut til å vere ein mykje veikleg sed, dette.»

Kjartan spurde: «Tykte ikkje de at kongen truga dei som ikkje ville gå under hans vilje?»

Bolle svara: «Det skal vere visst, eg tykte han dulde ikkje for at han ville gje dei ei hard medferd.»

«Ikkje vil eg la meg tvinge av nokon mann,» seier Kjartan, «så lenge eg kan stå oppreist og lyfte våpen. Eg tykkjer òg det er stakkarsteg å bli teken som lam or kvea eller rev or fella. Då tykkjer eg det er mykje betre, om mannen likevel skal døy, at han først gjer eit verk det blir tala om lenge sidan.»

Bolle spør: «Kva vil du gjere?»

«Ikkje skal eg løyne det,» seier Kjartan, «brenne kongen inne.»

«Ikkje kallar eg dette småmannsteg,» seier Bolle, «men slik vil det ikkje gå, etter det eg trur. Kongen har flust med hell og er rik på lukke; sterkt vakthald har han òg, dag og natt.» Motet glapp for dei fleste, sa Kjartan, om dei òg var gode karar. Bolle sa at det var vandt å sjå kven dei skulle laste for motløyse; men mange greip inn og sa at dette var i utrengsmål sagt. Då kongsmennene hadde høvrt dette, for dei bort og fortalde alt til kongen.

Morgonen etter ville kongen ha ting, og alle islendingane vart innstemnde. Då tinget var sett, stod kongen opp og takka dei som ville vere vennene hans og hadde teke trua, for at dei var komme dit. Han kalla så til seg islendingane for å tale med dei. Kongen spurde om dei ville ta dåp. Dei let ikkje vel til det. Kongen seier at då valde dei det vilkår som var verst for dei sjølve, — «men kven av dykk tykte det var rådelegast å brenne meg inne?»

Då svarar Kjartan: «De trur nok at den som det har sagt, ikkje er stò nok til å stå ved det; men her kan du sjå han.»

«Sjå deg kan eg,» seier kongen, «og du synest ikkje småråden; men ikkje vil det bli deg unnt å halde mitt liv i handa di. Eg har sak nok mot deg til at du skulle sleppe å truge med å brenne inne fleire kongar for di dei vil lære deg noko

betre. Men for di eg ikkje veit om det er så ille meint som det er sagt, og for di du står ved det som ein mann, så skal eg ikkje ta livet av deg for denne saka. Det kan òg vere at du vil halde trua så mykje betre som du mæler meir mot henne enn andre. Det kan eg òg skjønne at den dagen du let deg døypa godviljug, vil flokkar på heile skipsmannskap kome til å ta ved trua. Eg tykkjer òg det er grunn til å tru at frendane og vennene dykkar vil lyde vel etter det de seier til dei, når de kjem ut att til Island. Det renn meg i hug at du, Kjartan, vil ha ei betre tru når du seglar frå Noreg, enn då du kom hit. Far no med liv og fred kvar de vil etter dette møtet, og denne gongen skal eg ikkje pine dykk til kristendom, for Gud seier at han vil ikkje at nokon skal kome til han mot sin vilje.»

Folk let vel over talen til kongen, men likevel mest dei kristne. Men heidningane skaut det under Kjartan, at han skulle svare som han ville.

Kjartan sa då: «Vi vil takke Dykk, konge, for at De gjev oss god fred, og på den måten kan De også best gje oss hug til å ta ved trua, når De ettergjev oss storsaker og berre talar blidt til oss den dag De kan rå med oss som De vil; og no etlar eg meg til å ta ved trua i Noreg, men berre på den måten at eg skal akte Tor lite når eg kjem til Island neste vinter.»

Då smilte kongen og sa: «Det syner på Kjartan at han trøystar seg meir til styrken sin og våpna enn til Tor og Odin.» Deretter var tinget slutt.

Då det leidd om ei stund, var det mange som eggja kongen til at han skulle nøyde Kjartan og dei andre islendingane til trua; dei tykte det var urådeleg å ha så mange heidne menn nær seg. Kongen vart harm og svara at han trudde det var mange kristne som ikkje var så vel seda som Kjartan eller følgjasmennene hans, — «og slike menn skal ein leite lenge etter.»

Kongen sette i gang mangt nyttig arbeid denne vinteren;

han let bygge ei kyrkje og auka kjøpstaden mykje. Kyrkja var ferdig til jul. Då sa Kjartan at dei skulle gå så nær kyrkja at dei kunne sjå kva slag stikkar dei kristne hadde. Mange heldt med han i dette og sa at det ville vere stor moro. Kjartan og Bolle gjekk no med sitt følgje, og i lag med dei Hallfred og mange av dei andre islendingane. Kongen tala tru for folket, både langt og godt, og dei kristne let vel over talen.

Då Kjartan og følget hans var komne til herbyrget sitt, vart det mykje snakk om korleis dei no hadde likt kongen, på denne dagen som dei kristne kallar den nest største høgtida si, — «for kongen sa slik at vi kunne høyre det, at i natt var den hovdingen fødd som vi no skulle tru på, om vi gjer som kongen byr oss.»

Kjartan sa: «Så godt likte eg kongen første gongen eg såg han, at eg skjøna straks at han var ein utifrå gjæv mann, og det har halde seg jamt sidan når eg har sett han på mannemøte, men langt best tykte eg likevel om han i dag. Eg trur det gjeld heile vår velferd at vi trur han å vere sann Gud som kongen byr, og kongen sjølv kan på ingen måte no vere meir forhuga på at eg skal ta ved trua, enn eg er på å bli døpt. Og var det ikkje så seint på dagen, så gjekk eg til kongen straks, men no sit han nok alt ved bordet, og heile den dagen går nok med, når alle vi følgjesmennene let oss døype.»

Bolle heldt med han i dette og bad Kjartan rå åleine i denne saka. Denne samtalen hadde kongen fått greie på før borda var tekne bort, for han hadde sine pålitande menn i kvart av herbyrga til heidningane. Kongen vart storglad ved dette og sa: «Kjartan har sanna ordraket at høgtidsdagar er dei beste lukkedagar.»

Tidleg om morgonen då kongen gjekk til kyrkja, møtte Kjartan han på gata saman med ein stor flokk. Kjartan helsa kongen ovleg blidt og sa at han hadde skyldig ærend til han. Kongen tok helsinga vel og sa han hadde fullgod greie på

ærendet hans, — «og denne saka skal du lett vinne fram med.»

Kjartan bad dei ikkje dryge med å få tak i vatnet, og la til at mykje ville gå med.

Kongen smilte då han svara: «Ja, Kjartan,» sa han, «det er ikkje krava dine som skal skilje oss her, om du endå hadde gjort det dyrare enn som så.»

Deretter vart Kjartan og Bolle døypte med heile skipsfolket sitt og mange andre menn. Dette var andre juledag før messa. Kongen baud då Kjartan i julegjestebodet sitt, og likeins Bolle, frenden hans. Dei fleste seier at Kjartan vart kong Olavs handgjengne mann den dagen dei la av han kvitkledda, og likeins Bolle.

Hallfred vart ikkje døpt den dagen, for han sette det vilkåret at kongen sjølv skulle halde han under dåpen; kongen gjorde då det dagen etter.

Kjartan og Bolle var hjå kong Olav resten av vinteren. Kongen vørde Kjartan framom alle dei andre for ætta og dugleiken hans, og det seier alle, at Kjartan var så vennsæl der at han hadde ikkje ein einaste avundsmann i hirda. Alle var òg sande om at det ikkje hadde kome nokon slik mann frå Island som Kjartan. Bolle var òg ein uforfærd kar og vel vörd av gode menn.

Bolle kjem heim

No lidd denne vinteren, og då det vart vår, budde folk seg til ferdene sine, kvar mann som han hadde etla seg til.

41. Kalv Åsgeirsson gjekk til Kjartan og spurde kva han hadde tenkt seg om sommaren.

Kjartan svara: «Eg hadde helst tenkt at vi skulle halde til

England med skipet vårt, for der er det no god kjøpsterne for kristne menn. Eg vil likevel finne kongen før eg tek avgjerd om dette, for han var lite for ferdami då ho kom på tale i vår.»

Deretter gjekk Kalv bort, og Kjartan gjekk for å tale med kongen. Han helsa værdeleg, og kongen tok vennleg imot han og spurde kva han hadde tala med felagen sin om. Kjartan fortalde kva dei helst hadde tenkt seg, men sa at det var ærendet hans til kongen at han ville be om orlov til ferdasi.

Kongen svarta: «Det vilkåret vil eg setje, Kjartan, at du fer ut til Island i sommar og bryt folket der til kristendommen, anten med makt eller gode råd. Men om den ferdafell deg vanskeleg, vil eg på ingen måte sleppe deg ifrå meg, for eg held føre at det særmer deg betre å tene hovdingar enn å bli kjøpmann.»

Kjartan valde å vere hjå kongen heller enn å fare til Island og by dei trua. Han ville ikkje gje seg i strid med frændane sine, sa han, — «og det er å vente både om far min og dei andre hovdingane som er nærskylde meg, at dei ikkje står stridare mot din vilje om eg er i gode kår i Dykkar vald.»

Kongen sa: «No valde du både klokt og stormannsleg.» Han gav Kjartan ein heil kledebunad av nyskoren skarlak, og den høvde han vel, for folk sa om kong Olav og Kjartan at dei var jarnstore menn, når dei gjekk under mål.

Kong Olav sende til Island hirdpresten sin, som heitte Tangbrand. Han kom med skipet sitt til Alptafjorden og var på Tvåttå hjå Sidu-Hall om vinteren, og han baud folket trua både med blide ord og harde reisingar. Tangbrand drap to menn av dei som tala mest imot han. Hall tok trua om våren og vart døypt laurdagen før påske saman med heile huslyden. Då let også Gissur Kyte seg døype, og Hjalt Skjeggesson og mange andre hovdingar. Likevel var det mange fleire som tok til motmæle, og det vart då knapt trygt mellom heidingane og dei kristne. Hovdingane la opp råd om å drepe Tangbrand og dei som ville gje han hjelp.

For denne ufreden rømde Tangbrand til Noreg og kom til kong Olav og fortalde kva hendingar som hadde bore til på ferdami hans. Han trudde ikkje at kristendommen ville få nokon framgang på Island, sa han. Kongen vart styggeleg vreid over dette og meinte på at mange av islendingane skulle svi for dette, om dei ikkje tok til vitet.

Same sommaren vart Hjalt Skjeggesson dømd på tinget for spott mot gudane. Runolv Ulvsson reiste søksmålet mot han; han budde i Dal under Øyafjella og var ein stor hovding.

Den sommaren fór Gissur utanlands, og i lag med han Hjalt. Dei kom til Noreg og fór straks til kong Olav. Kongen tok vel imot dei og sa at dei hadde gjort rett. Han baud dei til å vere der, og det tok dei imot.

Då hadde Sverting, son til Runolv i Dal, vore i Noreg om vinteren, og etla seg til Island om sommaren. Skipet hans flaut fullbudd føre bryggja og venta på bær. Kongen nekta han å fare derifrå og sa at ikkje noko skip skulle fare til Island den sommaren. Sverting gjekk til kongen og tala si sak; han bad seg orlov og sa at det var han mykje om å gjere at dei ikkje laut bere lasta av skipet. Kongen svarta, og då var han vreid: «Godt nok er det for blottmannsønen å vere der han liker seg minst.» Sverting fekk ingen stad fare. Ellers er det ikkje noko å fortelje frå den vinteren.

Sommaren etter sende kongen Gissur Kvitte og Hjalt Skjeggesson til Island for å by trua på nytt lag, men han heldt att fire menn som gislar, Kjartan Olavsson, Halldor, son til Gudmund den mektige, Kolbein, son til Tord Frøysgøde, og Sverting, son til Runolv i Dal.

Då rådde Bolle seg òg til å fare med Gissur og Hjalt. Han gjekk for å finne Kjartan, frenden sin, og sa: «No er eg budd til å fare; eg skulle ha venta på deg endå ein vinter om ferdami hadde lege laglegere til neste sommar, men eg tykkjest skjøne at kongen ikkje for nokon pris vil sleppe deg laus. Og eg held det for sant, at du har lite i tankar den hug-

nad som finst på Island, når du sit og røder med Ingebjørg kongssyster.» Ho var då ved hirda til kong Olav, og ho var den fagraste av alle kvinner som då var i landet.

Kjartan svara: «Kom ikkje med slikt, men ber du fram helsinga mi både til frendar og venner.»

42. Etter dette skildest Kjartan og Bolle. Gissur og Hjálte segla frå Noreg og hadde ei god ferd. Ved tingtida kom dei til Vestmannaøyar, og derifrå fór dei til fastlandet. Der heldt dei stemner og tala med frendane sine. Sidan fór dei til Allinget og tala trua for folket, både langt og godt, og då tok heile folket trua på Island.

Bolle reid frå tinget til Hjarðarholt med Olav, frenden sin; han hadde teke vennleg imot han. Då han hadde vore heime ei stutt tid, reid han til Laugar for hugnads skuld. Der vart han godt motteken, og Gudrun spurde nøyre etter om ferdene hans, og deretter om Kjartan.

Bolle gjorde viljug greie for alt Gudrun spurde om; han sa det var ikkje stort å fortelje om ferdene hans, — «men når det var spørst etter Kjartan, er det med sanning store ting å seie om hans kår, for han er i hirda til kong Olav, og der er han vörd framom alle andre menn. Men ikkje kjem det uventande på meg om vi får lite gagnar av han her i landet dei første åra.»

Gudrun spurde då om det var nokon annan grunn for det enn vennskapet med kongen. Bolle fortalde då at folk snakka mykje om vennskapet mellom Kjartan og Ingebjørg kongssyster, og sa at sjølv trudde han mest at kongen heller ville gifte han med Ingebjørg enn sleppe han frå seg, om det skulle stå på det.

Gudrun sa det var ei god tidend, — «for berre då er Kjartan vel nok gift, om han får ei god kone.» Dermed tagna ho brått og gjekk bort og var all rand. Men andre tvila på om ho tykte denne tidenda var så god som ho let til.

Bolle var heime på Hjarðarholt om sommaren og hadde fått stor ære av denne ferda; alle frendane og kjeningane

tykte det var djerv manns ferd. Bolle hadde òg hatt mykje gods med ut til Island. Han kom ofte til Laugar og rødde med Gudrun.

Ein gong spurde Bolle henne kva ho ville svare dersom han bad om henne.

Gudrun svara då snøgt: «Ikkje treng du tale om slikt, Bolle, for eg vil ikkje gifte meg med nokon mann medan eg spør at Kjartan er i live.»

Bolle svara: «Då tenkjer eg du kjem til å sitje utan mann nokre vintrar, om du vil bie på Kjartan. Han hadde òg hatt godt høve til å sende eit bod med meg, om han hadde tykt det var mykje om å gjere.»

Dei skifte nokre ord om dette, og kvar stod på sitt. Sidan reid Bolle heim.

43. Noko seinare rødde Bolle med Olav, frenden sin, og sa: «No er det kome dit, frende, at eg kunne ha hug til å seije fast bu og gifte meg. Eg tykkjer eg er fullvaksen no. Eg ville gjerne at du skulle hjelpe meg i denne saka og leggje inn eit godt ord for meg, for dei fleste her aktar mykje på det du seier.»

Olav svara: «Dei fleste kvinnene her må seiast å bli vel gifte om dei får deg, og truleg har du ikkje tala fram på om dette før du har sett deg føre kortleis det skal ende.»

Bolle sa: «Eg vil ikkje utanbygds for å be meg ei kone, medan gode gifte er så nær. Eg vil be om Gudrun Osivisdotter; ho er no den gjævaste her.»

Olav svara: «Då er dette ei sak som eg ikkje vil ha noko med å gjere. Det er slett ikkje deg, Bolle, mindre kunning enn meg, kva folk sa om kjærteik mellom Kjartan og Gudrun. Men tykkjer du dette er svært mykje om å gjere for deg, skal eg ikkje leggje noka hindring i vegen, om du blir samd med Osviv. Eller har du tala noko med Gudrun om dette?»

Bolle sa at han hadde ymta fram på ein gong, og då hadde ho ikkje tykt mykje om det, — «likevel vonar eg at Osviv får mest i denne saka.»

Olav sa at han måtte gjere som han sjølv syntest. Ikkje lenge etter reid Bolle heimanfrå og saman med han sønene til Olav, Halldor og Steintor. Dei var tolv i alt, og dei reid til Laugar. Osviv og sønene hans fagna dei vel. Bolle bad om å få tale med Osviv og bar fram friarnålet sitt og bad om Gudrun, dotter hans.

Osviv svara såleis: «Du veit det, Bolle, at Gudrun er enke og skal svare for seg sjølv. Men eg skal telje henne til.»

Osviv gjekk no til Gudrun og fortalde henne at Bolle Torleiksson var komen, — «og bed om deg. No er det du som skal svare på dette, men eg skal straks seie min vilje, og det er at Bolle skal ikkje bli vraka om eg får rå.»

Gudrun svara: «Det var svært så kvikk du er med denne saka. Bolle har tala med meg om dette ein gong før, og då slo eg det helst frå meg, og det same er eg huga på enno.»

Då seier Osviv: «Då vil mange meine at dette er meir sagt av ovmot enn av omtanke, om du vrakar ein slik mann som Bolle. Men så lenge eg er i live, skal eg syte for dykk borna mine i alle ting som eg skjønar meg betre på enn de.»

Sidan Osviv tok denne saka så tvert, tok ikkje Gudrun seg noko føre på eiga hand, men var treg og uviljug i alt. Sønene til Osviv rådde sterkt til gifarnålet; dei venta seg stor vinning av mågskapan med Bolle. Anten no denne saka vart drøfta lenge eller stutt, så vart då festarnålet avgjort og bryllaupet fastsett til tida kring vinternetene.

Deretter reid Bolle heim til Hjardarholt og fortalde Olav om avtalen, men Olav gjorde lite av det. Bolle var heime til han skulle dra i gjestebodet. Han baud då Olav, frender sin, å fare med seg, men Olav var ikkje lettbeden. Likevel gav han seg med, då Bolle bad han. Bryllaupet stod på Laugar og var eit værdeleg gjestebod. Bolle vart verande der om vinteren. Gudrun gjorde lite for at samlivet hennar med Bolle skulle bli godt.

Kjartan kjem heim

Då sommaren kom, gjekk det skip landimellom, og i Noreg spurdest den tidenda frå Island at heile landet hadde vorte kristna. Kong Olav vart då storglad og gav alle heimlov til Island av dei han heldt att som gislar, og let dei fare kvar dei ville.

Kjartan hadde vore den fremste av alle dei som var att som gislar, og han svara: «Ha stor takk. Vi vil no ta den råd å fare til Island i sommar.»

Då seier kong Olav: «Ikkje vil vi ta desse orda attende, Kjartan, men vi tenkte ikkje mindre på dei andre enn på deg, då vi sa dette, for vi ser det slik at du, Kjartan, har sete her meir som vår venn enn som gissel. Helst ville eg at du ikkje skulle stunde ut til Island, om du òg har gjæve frendar der, for om du vil, kunne du få eit slikt gifte i Noreg at det finst ikkje maken på Island.»

Kjartan svarar: «Vår Herre løne Dykk for den heider De har synt meg sidan eg kom i Dykkar vald. Men eg vonar at De vil gje meg orlov likså vel som dei andre De har halde her ei tid.»

Kongen sa at det skulle vere så, men det ville bli vanskeleg å finne ein mann som Kjartan blant folk som ikkje var hovdingborne.

Denne vinteren hadde Kalv Åsgeirsson vore i Noreg; han hadde kome vestfrå England om hausten med skipet og handelsvara han åtte i lag med Kjartan, Og då Kjartan hadde fått orlov til Islands-ferda, budde dei seg til å fare.

Då skipet var reie, gjekk Kjartan til Ingebjørg kongssyster. Ho fagna han vel og gjorde rom til han attmed seg på benken, og dei gav seg i samrøde. Kjartan fortalde då Ingebjørg at han hadde budd seg til å fare til Island.

Ho svara då: «Vi trur heller det, Kjartan, at du har gjort dette av eigen vilje, enn at folk har eggja deg til å fare frå Noreg til Island.» Sidan fall det ikkje mange ord mellom

dei. Ingebjørg tok no eit skrin som stod attned henne, og tok fram av det eit kvitt, gullvove skaut, som blir kalla motr. Det gav ho til Kjartan og sa at det ville høve hoste godt at Gudrun Osvisdotter fekk sveipe det kring hovudet, — «du skal gje henne skautet i bruregåve. Eg vil at konene til islandingane skal sjå at ho ikkje er av træleætt, den kvinna du har tala med i Noreg.»

Omkring skautet var det ein pose av den finaste gudvev, det var ein kostesam eignelut.

«Eg vil ikkje følgje deg ut,» sa Ingebjørg, «far no vel og ver heil.» Kjartan stod då opp og kyste henne. Folk meinte for visst at dei tykte det var vondt å skiljast.

Kjartan gjekk no derifrå til kongen og sa at no var han ferdabudd. Kong Olav følgde han til skipet saman med ein stor flokk, og då dei kom ned til skipet, som flaut med berre ei skipsbryggje på land, tok kongen til ords: «Her er eit sverd, Kjartan, som du skal ta imot av meg no når vi skilist. La dette våpenet følgje deg, for eg ventar at du vil ikkje bli biten av våpen medan du ber dette sverdet.» Det var ein kostesam eignelut og vel pryda. Kjartan takka kongen med fagre ord for all den heider og vørðnad han hadde synt han, medan han hadde vore i Noreg.

Då sa kongen: «Det vil eg be deg om, Kjartan, at du held trua di vel.» Etter dette skildest kongen og Kjartan i stor kjærlig, og Kjartan gjekk ut på skipet. Kongen såg etter han og sa: «Mykje er lagt på Kjartan og zetta hans, men uråd vil det vere å vende lagnaden deira.»

44. Kjartan og Kalv segla no til havs. Dei fekk god bær og var ikkje lenge ute og tok land ved Kvitå i Borgarfjorden. Det spurdest vidt at Kjartan var komen ut att. Olav far hans og dei andre frendane fekk òg høyre det og vart svært glade. Olav reid straks vestrafrå Dalir og sør til Borgarfjorden, og det vart eit gledesmøte mellom far og son. Olav baud Kjartan heim til seg med så mange mann som han ville, og Kjartan tok vel imot dette; ingen annan stad hadde han tenkt å

halde til på Island, sa han. Olav reid no heim att til Hjardarholt, men Kjartan var ved skipet om sommaren. Han fekk no høyre om giftnålet til Gudrun, men let seg ikkje merke med noko; mange hadde før grua seg for dette.

Gudmund Solmundsson, verbror til Kjartan, og Turid, systar hans, kom til skipet, og Kjartan fagna dei vel. Åsgeir Ødikoll kom òg for å råke Kalv, son sin. I følgje med han var Revna, dotter hans; ho var ei svært vakker kvinne. Kjartan baud Turid, systar si, å ta det av varene som ho hadde lyst på, og det same sa Kalv til Revna. Kalv let opp ei stor kiste og bad dei gå dit.

Det vart kvast vēr denne dagen, og Kjartan og Kalv sprang ut for å feste skipet. Då dei var ferdige med det, gjekk dei heim til buene, og Kalv gjekk først inn. Turid og Revna hadde då teke mykje opp or kista. Revna tok i det same skautet og breidde det ut, og dei tala om at det var den herlegaste prydnad. Då sa Revna at ho ville setje på seg skautet, og då Turid meinte at ho kunne det, gjorde ho no så. Dette fekk Kalv sjå og sa at det skulle ikkje vore gjort, og han bad henne ta det av seg med ein gong, — «for dette er den einaste tingen som Kjartan og eg ikkje eig i lag.»

Medan dei tala om dette, kom Kjartan inn i bua; han hadde høyrt det dei sa, og let straks om at det gjorde ingen ting. Revna sat då framleis med skautet på seg. Kjartan såg lenge på henne, og sa: «Vel tykkjer eg skautet høver deg, Revna,» sa han. «Eg trur òg det ville vere det beste om eg åtte alt saman, både motr og møy.»

Då svara Revna: «Folk ventar seg nok ikkje at du vil gifte deg i slik ei bråhast, men at du får den kona du bed om.» Kjartan sa at det hadde ikkje mykje på seg kven han fekk, men han ville ikkje gå lenge som friar og vente, sa han. «Eg ser at denne hovudbunaden står godt til deg, og det er rimeleg at du blir mi kone.»

Revna tok no av seg linet og gav det til Kjartan, og han

tok vare på det. Gudmund og Turid bad Kjartan kome nord-
over til dei for å gjeste dei ei tid om vinteren, og Kjartan
lova å kome. Kalv Asgeirsson gav seg i lag med far sin
nordover. Han og Kjartan skifte godset, og det gjekk alt i
fred og vennskap. Kjartan reid òg frå skipet og vest i Dalir;
dei var tolv i følgje. Han kom heim til Hjarðarholt, og alle
var glade over å sjå han. Kjartan let flytte godset sitt nord-
over frå skipet om hausten. Alle dei tolv som hadde ride-
vestover med Kjartan, var på Hjarðarholt om vinteren.

Olav og Osviv heldt på vennskapet sin som dei var vane
med, og fór i gjestebod til kvarandre kvar sin haust. Denne
hausten skulle gjestebodet stå på Laugar, og Olav og hjarð-
hyllingane skulle då dit.

Gudrun sa no til Bolle at ho tykte ikkje han hadde sagt
henne heile sanninga om heimkoma til Kjartan. Bolle svara
at han hadde sagt det sannaste han visste om det. Gudrun
hadde ikkje mange ord om dette, men det var lett å skjønne
at ho likte det ille, og dei fleste meinte at ho enno sakna
Kjartan mykje, jamvel om ho dulde det.

Det leid no til at haustgjestebodet skulle vere på Laugar.
Olav budde seg til ferda og bad Kjartan fare med, men han
sa at han ville vere heime og sjå til garden. Olav bad han
ikkje stryggjast ved frendane sine. «Kom i hug det, Kjartan,»
sa han, «at du har ikkje halde så mykje av noko menneske
som Bolle, fostbror din. Det er min vilje at du skal fare, og
de frendane vil snart semjast når de råkast sjølve.»

Kjartan gjorde som faren bad. Han tok opp dei skarlaks-
kleda som kong Olav hadde gjeve han, og ferda seg til med
stor stas. Han spente sverdet Kongsgåve om lendene, sette
ein gytt hjelm på hovudet og hadde ved sida eit raudt
skjold med den heilage krossen måla i gull; i handa hadde
han eit spjut med gullslegen fal. Alle mennene hans gjekk i
fargerike klede; dei var tretti mann i alt. Dei reid no heiman-
frå Hjarðarholt og kom til Laugar. Der var mykje folk
samla då dei kom.

45. Bolle og Osvivssønene gjekk imot Olav og følgjet
hans og fagna dei vel. Bolle gjekk bortåt Kjartan og kyste
han, og Kjartan tok imot heisinga hans. Deretter vart dei
følgde inn. Bolle var glad og lentug mot dei, og Olav tok det
retteleg vel opp, men Kjartan heller kaldt. Gjesteodet gjekk
no vel fram.

Bolle åtte nokre stohestar, som var haldne for å vere blant
dei aller beste; hingsten var stor og vakker og hadde aldri
lege under i kamp. Han var kvit på let, men raud på øyra
og i toppen. Det følgde tre merrar med, og dei hadde same
let som hingsten. Desse hestane ville Bolle gje til Kjartan,
men Kjartan sa at han var ikkje hestekar, og ville ikkje ta
imot. Olav bad han ta hestane. «Dette er ærefulle gåver,»
sa han. Men Kjartan svara tvert nei. Etter dette skildest dei
med lite vennskap, og hjarðhyllingane fór heim. Det var no
silt ei tid. Kjartan var helst i ulag om vinteren, og folk fekk
ikkje mange ord ut av han. Olav tykte dette var stor skade.
Etter jul budde Kjartan seg til å fare heimanfrå med
mennene sine; dei etla seg nord i herada alle tolv. Dei reid
no sin veg til dei kom nord i Vididal til Asbjarnarnes, og der
vart dei teke imot med kjærleik og i beste vennskap. As-
bjarnarnes var ein stor og gjild gard.

Hall, son til Gudmund, var då i tjuetårs-alderen. Han slekta
mykje på laksdalane, og det er sagt av alle at sprekare og
meir uforfærd kar har det ikkje vore i Nordlendinga-fjordun-
gen. Hall tok overlag vennleg imot Kjartan, frenden sin.

Det vart straks skipa til leikar på Asbjarnarnes, og folk
samla seg frå herader vidt iking. Dei kom vestfrå Midfjord,
frå Vatnsnes og Vatnsdal og heilt utanfrå Langadal, og det
vart ei stor folkemengd. Alle tala om kor mykje Kjartan var
framom alle andre menn.

Leikane vart no sette i gang, og Hall styrte med dei. Han
bad Kjartan vere med, — «vi ville gjerne at du, frende,
skulle syne oss hirdsedene dine i leikane.»

Kjartan svara: «Det er lite eg har øvd meg på leikar no i

det siste, for vi hadde tidast anna å gjere hjå kong Olav. Likevel vil eg ikkje seie nei denne gongen.»

Kjartan budde seg no til leikane. Dei sterkaste karane vart sette imot han, og dei leika utover dagen, men ingen kunne stå seg mot Kjartan anten i smøggleik eller styrke. Og om kvelden då leikane var slutt, stod Hall Gudmundsson opp og sa: «Eg har det bodet frå far min at han vil alle som har kome hit lange vegar, skal vere her natta over og ta til att med moroa i morgon.»

Folk let vel til dette og tykte det var eit stormannsleg tilbod. Kalv Ásgeirsson var òg komen dit. Det var særleg kjært mellom han og Kjartan. Revna, syster hans, var der òg, og var staseleg kledd. Det var hundre menneske og meir til på garden om natta.

Dagen etter vart det stelt til leikar att, og Kjartan sat då og såg på. Turid, syster hans, gjekk for å tale med han og sa: «Det er sagt meg, frende, at du har vore heller still av deg i vinter; folk talar om at du sørgjer på Gudrun. Det kan ein sjå av at det ikkje er noko vennskap mellom deg og Bolle, seier dei, endå så stor kjærleik som det alltid har vore mellom dykk to frendane før. Gjer no vel og ta deg ikkje nær av dette lenger, så som sømmeleg er, men unn frenden din dette gode gifarmålet. Vi tykkjer at du skulle gifte deg, etter det du orda fram på om i fjor sommar, endå om Revna ikkje er helt jangod med deg, for den som det er, finn du ikkje her i landet. Ásgeir, far hennar, er ein gjæv mann og av stor ætt, og det skortar han ikkje på gods til å pryde dette gifarmålet. Ei anna av døtrene hans er då òg gif med ein mektig mann. Du har sjølv sagt meg at Kalv Ásgeirsson er ein framifrå mann, og dei lever i hovdinglege kår. Eg skulle ønskje at du ville gje deg i tale med Revna, og eg ventar at du vil tykkje ho er like vítung som ho er ven.» Kjartan tok dette vel opp og sa at ho hadde tala vel. Sidan gav han seg i samrøde med Revna, og dei tala saman ut over dagen. Om kvelden spurde Turid Kjartan korleis han

tykte Revna var å tale med. Han let vel og sa at så lang han kunne sjå, tykte han ho var ei uvanleg gjæv kvinne.

Morgonen etter vart det sendt bod til Ásgeir for å be han til Ásbjarnarnas. Dei tok då til å tale om saka, og Kjartan bad om Revna, dotter hans. Han tok det vel opp, som venta var, for han var ein klok mann og kunne sjå kor ærefullt tilbodet var. Kalv gjekk sterkt inn for gifarmålet, — «og eg vil ikkje spare på noko,» sa han. Revna sa ikkje nei ho heller, men bad faren rå. Festarmålet vart då avgjort og stadfest med víne. Kjartan ville ikkje vite av anna enn at bryllaupet skulle stå på Hjarðarholt. Ásgeir og Kalv sa ikkje noko imot dette, og det vart avtala at bryllaupsstemna skulle vere på Hjarðarholt fem veker etter sommar mål. Sidan reid Kjartan heim med store gáver. Olav let vel over denne tidenda, for Kjartan var no mykje kvikkare enn då han fór heimifrå.

Kjartan fasta på tørr mat¹ i langfasta, og det fanst det ikkje noko døme på før her i landet, for det går fråsegn om at han var den første som fasta tørt her på Island. Så merkeleg tykte folk det var at Kjartan kunne leve så lange utan mat, at dei kom lange vegar for å sjå han. Såleis skilde Kjartan seg på mange måtar ut framom andre menn.

Påskehelga leid av, og Kjartan og Olav let stelle i stand til stort gjestebod. Nordafrå kom Ásgeir og Kalv til avtala tid, og Gudmund og Hall, med seksti mann til. Kjartan og Olav hadde òg samla ei stor mengd med folk. Det vart eit vidspurt gjestebod, og det varte ei veke. Kjartan gav Revna skautet i morgongåve, og den gåva gjekk det gjestord av, for ingen var der så kunnig eller storrik at dei hadde sett eller ått ein så kosteleg ting. Folk som skjønar seg på det, har sagt at åtte ørrar gull var vove inn i skautet.

Kjartan var så gladværi i bryllaupet at han skjemta med alle og fortalde frå ferdene sine. Folk tykte det var store ting han der hadde å fare med, for han hadde lenge tent

¹ «Det er tørr mat: gras og frukt og alt som veks på jorda.» (Frå fasteføresegnene i Grágás.)

den beste av alle hovdingar, kong Olav Tryggvason. Og då gjestebodet var slutt, fann Kjartan fram gode gåver til Gudmund og Hall og dei andre stormennene. Kjartan og far hans fekk mykje lovord for denne veiisla. Kjartan og Revna levde saman i kjærleik.

Fiendskap

46. Olav og Osiv heldt på vennskapet sin, endå om det var grått mellom ungdommane. Denne sommaren hadde Olav gjestebod heime hjå seg ein halv månad før vinteren. Osiv hadde òg stelt i stand til gjestebod ved vinternettene, og båe baud den andre til seg med så mange mann som kvar tykte han hadde størst ære av.

Osiv skulle då først gjeste Olav, og han kom til Hjardarholt til avtala tid. Bolle og Gudrun og Osivssønene var med på ferda. Morgonen etter då konene gjekk innetter skålen, var det ei av dei som undrast på korleis kvinnene skulle skilpast til setes. Dette bar til nett i det same Gudrun var komen heint imot den senga Kjartan brukte å liggje i.

Kjartan var i ferd med å kle seg der og kasta over seg ein raud skarlakskjortel. Han sa då til kona som hadde snakka om korleis kvinnene skulle sitje — for ingen annan var snøggare til å svare: «Revna skal sitje i høgsetet og vere mest vörd i alt som er, så lenge eg er i live.»

Men tidlegare hadde alltid Gudrun fått heidersplassen på Hjardarholt og andre stader, og då ho høyrdde dette, såg ho på Kjartan og skifte let, men sa ikkje noko.

Dagen etter sa Gudrun til Revna at ho skulle ta på seg skautet så folk kunne få sjå den kostelegaste prydnadsstingen som var komen til Island. Kjartan stod eit stykke ifrå, men

var ikkje lenger umna enn at han høyrdde kva Gudrun sa, og han vart snøggare til å svare enn Revna: «Ikkje skal ho ta på seg skautet i dette gjestebodet, for det er meg meir om å gjere at Revna eig den finaste prydnaden enn at han denne gongen skal vere til augne-gaman for gjestebodsfolket.»

Hausgjestebodet hjå Olav skulle vare ei veke. Dagen etter tala Gudrun og Revna to-eine saman, og Gudrun bad Revna syne henne skautet. Ho lova det, og dagen etter gjekk dei til det utburet der prydakene låg. Revna let opp kista og tok fram gudvev-poseden, og ut av den tok ho skautet og synte Gudrun. Ho breidde ut skautet og såg på det ei stund, men sa ikkje eit ord anten til last eller lov. Deretter gøymde Revna det, og dei gjekk inn att og sette seg. Sidan heldt gjestebodet fram med glede og skjemt.

Den dagen gjestene skulle ri av garde, hadde Kjartan det annsamnt med å syte for hesteskifte til dei gjestene som hadde lang veg, og elles gjere folk slike beiner som kvar trong til ferda. Han hadde ikkje hatt sverdet Kongsgåve i handa medan han heldt på med dette; elles brukte han sjeldan å sleppe det langt frå seg. Etterpå gjekk han til sengerommet sitt, der sverdet hadde vore, men då var det borte. Han gjekk straks til far sin og fortalde om tapet. Olav sa: «Her må vi fare fram så silt vi kan, så skal eg få nokon til å sjå etter i kvar flokk som rid herifrå,» — og så gjorde han.

Ån den kvite skulle ri saman med Osiv-folket og leggje merke til om nokon tok av vegen eller gav seg etter. Dei reid inn om Ljærskogar og dei gardane som heiter Skoggar. Der rasta dei og steig av hestane. Torolv Osivsson fór frå garden og nokre mann med han. Dei vart borte i nokre riskjerr, medan dei andre kvilte på Skoggar. Ån følgde med dei til Lakså, der ho fell ut frå Sælingsdal, men sa då at han laut snu heim att. Ikkje hadde Torolv noko imot det, for den del kunne han godt ha halde seg heime.

Om nattå hadde det falle litt snø, såpass det var råd å rekke spora. Ån reid atrende til Skoggar og rekte spora etter

Torolv til ei kjelde eller eit dike; der trivla han nedt og greip då i sverdhjaltet.

An ville ha vine med seg i denne saka og reid etter Torarin i Seulingsdalsrunge, og han vart med An for å ta opp sverdet. Deretter tok An med seg sverdet til Kjartan. Kjartan sveipte ein duk omkring det og la det ned i ei kiste. Staden der Torolv hadde gøymt Kongsgåve, har sidan heitt Sverdskjelda. Dei let det no vere stilt om dette, men sverdslira vart aldri funnen, og etter dette brydde Kjartan seg jamt mindre om sverdet enn før.

Dette gjekk hardt inn på Kjartan, og han ville ikkje slå seg til ro med det. Olav sa: «La ikkje dette bite på deg. Dei har gjort deg ei vond prette, men det skader deg ikkje. La ikkje folk få det å le av, at vi yppar strid med frendar og venner om slikt.» Kjartan let seg overtelje av faren og heldt fred.

Ved vinternetene budde Olav seg til å fare i gjestebod til Laugar og tala med Kjartan om at han òg burde fare. Kjartan var uhuga, men lova likevel å vere med sidan faren bad han. Revna skulle òg fare, og ho ville la skautet ligge att heime. Torgjerd husfrue spurde henne: «Kva tid skal du då ta opp denne vidspurde prydnaden, om han skal ligge i kista når du fer i gjestebod?»

Revna svara: «Mange meiner at det ikkje er umogeleg at eg kan kome dit som eg har færre avundsmenn enn på Laugar.»

Torgjerd sa: «Vi har ikkje stor tiltru til dei som let slikt fyke her imellom husa.» Og med di Torgjerd talde så hardt til, tok Revna med seg skautet, og Kjartan sa ikkje noko imot, då han såg at mor hans ville det.

Deretter gav dei seg på ferda og kom til Laugar om kvelden. Dei vart vel fagna der, og Torgjerd og Revna gav kleda sine til forvaring. Om morgonen då kvinnene skulle ta bunaden sin, leita Revna etter skautet, men det var ikkje der ho hadde gøymt det. Det vart leita vidt ikring, men det vart

ikkje funne. Gudrun sa det var mest trulge at skautet hadde vore att heime, eller at ho hadde fare uvarleg med det og mist det.

Revna fortalde no til Kjartan at skautet hadde kome bort. Kjartan svara og sa at det var ikkje lett for han å gjete tinga deira, men han bad henne ta det roleg, og gjekk sidan og fortalde faren kva som stod på. Olav sa: «Enno ville eg helst som før, at du heldt fred og ikkje let denne vansken gå innpå deg, så skal eg granske etter i løyrnd. Eg vil gjere alt eg kan for at ikkje du og Bolle skal bli uvenner; det som er heilt, er best å binde, frende.»

Kjartan svara: «Det er greitt å skjone at du, far, unner alle godt, men likevel veit eg ikkje om eg nemner å la folket på Laugar køyre meg reint utføre heller.»

Den dagen folk skulle ri heim frå gjestebodet, tok Kjartan til ords og sa: «Eg har eit ord til deg, Bolle frende, og det er at du lyt syne betre mannesed mot oss heretter enn du har gjort til denne dag. Eg vil ikkje fare stilt med dette, for det er no mange som veit om det som er kome bort for oss, og som vi trur har hamma her på garden. I haust, då vi heldt gjestebod på Hjarðarhol, vart sverdet mitt teke; det kom no fram att, men ikkje slira. No har det vorte borte ein ting her òg, som folk tykte var mykje verd. Men no vil eg ha dei att baa.»

Då svara Bolle: «Ikkje er vi skuld i det som du klagar oss for, Kjartan. Vi hadde venta oss alt anna av deg enn at du skulle tjuvkjenne oss.»

Kjartan seier: «Vi trur at det har vore folk med på dette som står deg så nær at du kan rå bot for det om du vil. Du går oss nærare inn på livet enn turvande er. Vi har lenge vike unna fiendskapen dykkar, men eg vil no gjere kunnig at det duger ikkje lenger.»

Då svara Gudrun på orda hans og sa: «Den elden du rotar i der, Kjartan, var det betre ikkje fekk fatne. Om det no òg skulle vere så som du seier at det er nokon her som har lagt

sitt råd til at skautet skulle kome bort, så ser eg det slik, at dei har rådd med sitt eige. No kan de tenkje kva de vil om kvar det har vorte av skautet, men ikkje er det meg mykje imot om det er så medfare at det blir til lite pryd for Revna heretterdags.»

Dermed skildest dei, og ikkje blidt. Det vart no slutt med gjesteboda, men elles var det stilt å kalle. Skautet vart ikkje spurt sidan. Mange meinte å vite at Torolv hadde brent det opp etter råd frå Gudrun, systor si.

Tidleg på vinteren døyvde Asgeir Ødikoll, og sønene hans tok over garden og eiga etter han.

47. Utpå vinteren etter jul samla Kjartan menn til seg, slik at dei vart til saman seksiti mann. Kjartan sa ikkje til faren kva han ville med denne ferda, og Olav spurde heller ikkje stort etter. Han tok med seg telt og mat og Reid til han kom til Laugar. Der bad han mennene stige av og sa at nokre skulle sjå etter hestane og dei andre reise telta.

Den tid var det mykje brukt at folk hadde veslehuset ute og eit godt stykke frå garden, og slik var det på Laugar. Kjartan sette vakt ved alle dører på husa og let ingen gå ut, så folket laut gjere si naudhurft inne i tre netter. Deretter reid Kjartan heim til Hjarðarholt, og følgjesmennene kvar til sitt. Olav let ille over denne ferda. Torgjerd sa at dei trong ikkje laste det, og la til at Laugarfolket hadde gjort seg forrent til slikt slag og meir til.

Då sa Revna: «Tala du med nokon då du var på Laugar, Kjartan?»

«Det var smått med det,» sa han, han hadde berre skift nokre ord med Bolle.

Då smilte Revna og sa: «Det er sagt meg for sant at du og Gudrun skal ha talast ved; eg har jannvel spurt korleis ho var kledd, at ho hadde skautet på hovudet, og det kledde henne utifrå vel.»

Kjartan vart eldraud, og det var lett å sjå at han vart harnn over at ho dreiv gjøn med dette. «Ikkje kom dét for mine

auge, som du fortel om, Revna,» sa han. «Gudrun treng heller ikkje å sveipe seg i noko skaut for å sjå betre ut enn alle andre kvinner.» Då sa ikkje Revna meir.

Laugarfolket likte seg ille og tykte dette var ei mykje større og verre svivording enn om Kjartan hadde drepe ein mann eller to for dei. Det var særleg Osvisssønene som var reint rasande, men Bolle freista helst å roe dei. Gudrun var den som tala minst om det, men folk skjønna av orda hennar at det var ikkje visst at nokon tok det tyngre enn ho. Det var no full fiendskap mellom Laugarfolket og hjarðhlyngane. Sist på vinteren fødte Revna eit barn. Det var ein gut, og han vart kalla Asgeir.

Torarin bonde i Tunnga lyste ut at han ville selje jorda si. Grunnen var både at det hadde minka på lausøyren hans og at han såg det voks fram mykje ugreie mellom folk i heradet, og baa flokkar var vennene hans. Bolle tykte han hadde bruk for å kjøpe seg ein fast bustad, for Laugarfolket hadde mykje gods, men lite jord.

Bolle og Gudrun reid då til Tunnga etter råd frå Osvis. Dei tykte jorda låg laglag til så nær dei sjølve, og Osvis bad dei ikkje sjå småleg på kostnaden. Dei drøfta då kjøpet med Torarin, og vart samde både om prisen og om kva jord dei skulle få, og det vart sagt at Bolle skulle få kjøpe. Men kjøpet vart ikkje fest med vitne, for det var ikkje så mange mann til stadés som lova kravde. Deretter reid Bolle og Gudrun heim.

Men då Kjartan spurde tidenda, reid han straks til Tunnga tolv mann sterk og kom dit tidleg på dagen. Torarin tok vel imot han og bad han vere der. Kjartan sa at han måtte ri heim att om kvelden, men at han ville stogge der eit bel. Torarin spurde etter ærendet hans, og Kjartan svara: «Det er ærendet mitt hit å røde litt om landkjøpet som du og Bolle har emna på, for eg har imot at du sel denne jorda til Bolle og Gudrun.»

Torarin sa at det var ikkje så godt å sleppe frå det, — «for

Bolle har ikkje berre bode meg raust betaling for jorda, men òg lova å betale snøgt.»

Kjartan sa: «Du skal ikkje li nokon skade om ikkje Bolle kjøper jorda, for eg skal kjøpe til same prisen. Men ikkje er det rådeleg for deg å setje deg imot det som eg vil, for det vil merkast at eg vil rå mest her i heradet og gjere anna folk meir til lags enn Laugarfolket.»

Torarin svara: «Drottens ord kan bli meg dyrt i denne saka; men helst har eg hug til at dette kjøpet skulle stå ved lag som Bolle og eg har tala om det.»

Kjartan sa: «Eg kallar ikkje det landkjøp, som ikkje er fest med vime. Gjer no eitt av to; anten sel du meg straks jorda til same vilkår som du har vorte samd med andre om, eller du blir sjølv buande på di eiga jord.»

Torarin valde å selje han jorda, og dei tok vime på kjøpet med ein gong. Etter dette reid Kjartan heim.

Dette spurdest over alle Breidalfjordsdalane, og same kvelden fekk dei høyre om det på Laugar. Då sa Gudrun: «Meg synest det, Bolle, som Kjartan har bode deg to vilkår å velje mellom, som er noko hardare enn dei han baud Torarin, anten at du kjem deg ut or heradet her med liten heider, eller at du syner deg litegrann mindre sløv einkvan gongen de to møtest, enn du har vore til denne tid.» Bolle svara ikkje noko og ville ikkje tale meir med henne. Og no var det stilt det som var att av langfasta.

Henn

Tredje påskedag reid Kjartan heimanfrå med ein mann, Au Svarte følgde han. Dei kjem til Tunnga om dagen. Kjartan ville at Torarin skulle ri med han vest til Saurbø og vere vitne der om nokre pengekrav, for Kjartan hadde krav på

store gods-utreisler der. Men Torarin hadde då ride til ein annan gard, og Kjartan vart verande der ei stund for å vente på han.

Same dagen var Torhalla den radmælte komen dit. Ho spurde Kjartan kvar han hadde tenkt seg, og han sa at han skulle vest til Saurbø. Ho spurde: «Kva lei vil du ri?»

Kjartan svara: «Eg skal ri Sælingsdal vestover, og Svinadal austover.» Ho spurde kor lange han skulle vere.

Kjartan svara: «Eg reknar helst med å ri austover femte-dag.»

«Vil du gjere eit ærend for meg?» spurde Torhalla. «Eg har ein frende vest for Kvitadal i Saurbø, og han har lova meg ei halv mark vadmål. Eg ville gjerne at du henta det og tok det med der vestifrå.» Kjartan lova dette.

Sidan kom Torarin heim og gav seg i lag med dei. Dei reid vest om Sælingsdalsheia og kom om kvelden til syskena på Hol. Der vart Kjartan vel moteken, for det var den beste vennskap mellom dei.

Torhalla den radmælte kom heim til Laugar om kvelden. Osvivssønene spurde kva folk ho hadde råka om dagen, og ho sa at ho hadde møtt Kjartan Olavsson. Dei spurde kvar han eila seg av, og ho fortalde det ho visste om det, — «og aldri har han vore meir til kar enn no.» sa ho, «så det er ikkje å undrast på at ein slik mann tykkjer alt innmed seg er lågt.» Og så la ho til: «Eg tykte òg det var lett å skjøne at det var ingenting Kjartan heller ville drøse om enn jordkjøpet mellom han og Torarin.»

Gudrun sa: «Vel kan Kjartan uredd gjere alt han ønskjer, for det har synt seg at same kor usømmeleg og skammeleg han fer åt, torer ingen mann å lyfte ein finger imot han.»

Både Bolle og sønene til Osviv høyre kva Gudrun og Torhalla tala om. Ospak og brønne hans sa ikkje stort, men eggja til åtak på Kjartan, som dei brukte å gjere, og Bolle lest som han ikkje høyrede, som vanleg var når nokon tala ille om Kjartan, for då tagde han ofast eller tok til motmæle.

48. Kjartan sat fjerde dag påske på Hol; der var stor skjemt og glede. Natta etter let An ille i swevne, og dei vekke han og spurde kva han hadde drøymt. Han svara: «Det kom ei ufyselig kjering til meg og rykte meg fram på sengestolken. Ho hadde ein stor kniv i den eine handa og eit trau i den andre. Så sette ho kniven for brystet på meg og skar opp heile magen og tok ut innvolane og fylte ris inn i staden. Deretter gjekk ho ut.»

Kjartan og dei andre lo mykje av draumen og sa at heretter skulle han heite An Rismage. Og dei trivla bort-på han og let om at dei skulle kjenne etter om det var ris i magen.

Då sa Aud: «De treng ikkje spotte så mykje med dette. Det er mitt råd at anten skal Kjartan gje seg til her lenger, eller om han vil fare, då skal han ri med fleire mann herifrå enn hit.»

Kjartan sa: «Det er vel så at de tykkjer det er merkelege og sanne ord An Rismage fer med når han sit og drøser med dykk om dagane, sidan de trur det er openberingar alt han drøymmer. Men eg vil fare som eg har etla, like godt for denne draumen.»

Kjartan budde seg til å fare tidleg på morgonen femtedag i påskeveka, og med han Torkjell Kvelp og Knut, bror hans, etter råd frå Aud. Dei følgde Kjartan på vegen tolv til saman. Kjartan kom framom Kvitadal og henta vadmaliet til Torhalla den radmælte, som han hadde lova. Sidan reid han sør gjennom Svinadal.

Frå Laugar i Sælingsdal er det å fortelje at Gudrun var tidleg på føter komen, straks sola hadde runne. Ho gjekk dit brørne hennar sov og tok i Ospak; han vakna snøgt og sameleis fleire av brørne. Då Ospak såg systen si der, spurde han kva ho ville, sidan ho var så tidleg oppe. Gudrun sa ho ville vite kva dei hadde tenkt å ta seg til om dagen, og Ospak svara at dei ville ta det roleg, — «for det er lite å arbeide med no.»

Gudrun sa: «Eit godt huglynde kunne de rose dykk av, om de hadde vore døtrene til einkvan bonden og ikkje var nokon mann anten til gagn eller mein. Slik swivørding og skam som Kjartan har gjort dykk, så søv de like godt om han rid framom garden med berre ein mann. Slike menn minnest som svin, og eg kan nok ikkje lenger ha von om at de nokon gong skal tore å heimsøkje Kjartan, når de ikkje eingong torer møte han no som han er ute og ferdast med berre ein mann eller to; de berre sit heime og talar stort, endå så mange de er.»

Ospak sa at ho tok drygt i, men det var vandt å ta til motmæle, og han spratt straks opp og kleddde på seg, og det gjorde dei andre brørne òg, den eine etter den andre. Så budde dei seg til å ligge på lur etter Kjartan.

Då bad Gudrun Bolle fare med dei. Han sa at det sømde seg ikkje, så nærre frendar som han og Kjartan var, og minte henne om kor kjærleg Olav hadde fostra han opp.

Gudrun svara: «Det har du rett i, men ikkje vil du få lukke til å gjere alle til lags, og det er slutt på samlivet vårt, om du dreg deg unna denne ferda.»

Medan Gudrun tala, kjende Bolle at fiendskapen og alle klagenåla mot Kjartan voks for han, og han treiv snøgt våpna sine.

Dei vart ni i alt. Det var dei fem sønene til Osviv: Ospak, Helge, Vandråd, Torråd og Torolv, Bolle var den sjette, og Gudlaug den sjuande; han var systerson til Osviv og ein uvanleg emneleg mann. Odd og Stein, sønene til Torhalla den radmælte, var òg med. Dei reid til Svinadal og stogga ved det gjelet som heiter Havragil. Der batt dei hestane sine og sette seg ned. Bolle var still av seg om dagen og heldt seg oppe ved brua over gjelet.

Då Kjartan og følgjet hans var komne sør for Mfjosynde og dalen tok til å vide seg ut, sa Kjartan at Torkjell og dei andre måtte snu heim att. Torkjell så at dei skulle ri med han til det var slutt på dalen. Og då dei kom sør for dei sela

som heiter Nordsetla, sa Kjartan til brørne at dei skulle ikkje ri med lenger, — «Ikkje skal Torolv, den tjuven, ha det å le av, at eg ikkje torer ri dit eg skal med få mann.»

Torkjell Kvelp svara: «Vi skal no gjere som du vil og ikkje ri lenger, men trege på det vil vi om vi ikkje er til stades dersom du får bruk for mannehjelp i dag.»

Då sa Kjartan: «Ikkje vil Bolle, frenden min, stå meg etter livet; men om Osvissønene ligg på lur etter meg, då vil det syne seg kven som får tidender å melde, om eg òg får noka overmakt mot meg.»

Deretter reid brørne vestover att.

49. No rir Kjartan søretter dalen berre i følge med An Svarte og Torarin. Torkjell heitte ein mann som budde på Havratindar i Svinadal; der er no øyde. Han var ute og såg til hestane sine om dagen og hadde ein gjetargut med seg. Dei såg bae flokkane, Laugar-mennene som låg på lur og Kjartan som reid ned etter dalen med to i følge. Gjetar-guten sa då at dei måtte snu og møte Kjartan; det ville vere eit stort hell, sa han, om dei kunne avstyre ein slik ufred som her var påemma. «Tei still med deg,» svara Torkjell, «trur du, din tosk, at du kan gje nokon mann liv, når han er dau-den laga? Sant å seie vil eg ikkje spare nokon av dei for å gjere kvarandre så mykje ilt som dei sjølve har hug til. Eg tykkjer det er ei betre råd at vi kjem oss ein stad vi sjølve kan vere trygge, men likevel kan sjå når dei råkast, slik at vi kan ha gaman av leiken deira. Alle skrøyter av Kjartan at han duger meir i strid enn nokon annan, og no tenkjer eg det kan kome vel med for han, for her kunne vi sjå at det var flust med overmakt.» Og slik laut det vere, som Torkjell ville.

Kjartan og følgjet hans reid fram til Havragil. Osvissønene på si side lurte på kvifor Bolle hadde leita seg ut ein stad der han var så god å sjå, når folk kom ridande vestafrå. Dei heldt råd om dette, og dei vart ikkje visse på om Bolle ville vere dei tru. Dei gjekk då opp på brekka til han og tok

ryggtak med han som for moro, og tok han i føtene og drog han ned for brekka.

Kjartan kom brått nærare, for dei reid hardt, og då dei kom sør over gjelet, fekk dei auge på dei som sat på lur, og kjende folket. Kjartan sprang straks av hesteryggen og snudde seg mot Osvissønene. Det stod ein stor stein der. Kjartan sa dei skulle ta mot dei der.

Men før dei møttest, kasta Kjartan spjulet sitt, og det kom i skjoldet til Torolv over handtaket, slik at det vart klemt imot han; spjulet gjekk gjennom skjoldet og armen over olbogen og reiv sund muskelen der. Torolv sleppte då skjoldet og kunne ikkje nytte handa den dagen. Deretter drog Kjartan sverdet, men han hadde ikkje Kongsgåve.

Torhallasønene rende på Torarin, for til dei var det verket etla. Det vart eit hardt basketak, for Torarin var sterk, og dei var òg spreke karar; det var ikkje lett å sjå kven av dei som ville klare seg.

Då søkte Osvissønene og Gudlaug mot Kjartan; dei var seks og Kjartan og An to. An verja seg vel og ville jamt gå framfor Kjartan. Bolle stod med Fotbit og såg på. Kjartan gav store hogg; men sverdet beit ille; han beinka det under foten alt i eitt. Dei vart då såra både Osvissønene og An, men Kjartan enno ikkje. Kjartan hogg så djervt og smøgt at Osvissønene høpa umna og snudde seg dit som An var. Då fall An, men han hadde slegest ei stund med innvolten hangande ut. I det same hogg Kjartan foten av Gudlaug ovanfor kneet, og det hogget gjorde det av med han. Då søkte dei fire Osvissønene inn på Kjartan, men han verja seg så djervt at han veik ikkje eit steg for dei.

Då sa Kjartan: «Bolle, frende, kvifor fór du heimanfrå om du ville stå still og sjå på? No høver det best at du hjelper til, på den eine eller den andre sida, og får prøve kva Fotbit duger til.» Bolle lest som han ikkje høyrde.

Men då Ospak såg at dei ikkje rådde med Kjartan, då eggja han Bolle på alle måtar og sa at han ville vel ikkje

ha den skamma sitjande på seg at han hadde lova dei hjelp i striden, men ikkje halde det, — «for det var tungt nok for oss å ha med Kjartan å gjere den tid vi hadde gjort han mindre enn no, og slepp Kjartan ifrå oss denne gongen, vil det gå deg som oss, Bolle, at du slepp vente lenge på valdsverka.»

Bolle drog då Fobbit og vende seg mot Kjartan. Kjartan sa til Bolle: «Visst ettar du no, frende, å gjere nidingsverk, men mykje betre tykkjer eg det er å få banen av deg enn sjølv gje deg bane.» Sidan kasta Kjartan våpna og ville ikkje verje seg lenger, endå han var lite såra, men overlag trøytt av striden. Bolle svara ikkje Kjartan eit ord, men gav han banesår. Bolle sette seg straks og stødde oppunder akslene til Kjartan, og han døyvde i fanget hans. Han angra straks på verket og lyste drapet på seg.

Bolle sende då Osvisssønene heim att til bygda, og han og Torarin sat att hjå lika. Og då Osvisssønene kom til Laugar, fortalde dei det som hadde hendt. Gudrun let vel om det. Dei batt om handa på Torolv, men ho grodde seint og vart aldri god art. Liket til Kjartan vart ført heim til Tungva.

Deretter reid Bolle heim til Laugar. Gudrun reid mot han og spurde kor langt det leid. Bolle svara at det var snart non. Då sa Gudrun: «Det er skil på morgonverka; eg har spunne tolv alner garn, og du har drepe Kjartan.»

Bolle svara: «Seint vil denne ulukka gå meg or hugen, også om du ikkje minte meg på ho.»

Gudrun sa: «Ikkje vil eg rekne slikt for ei ulukke. Det syntest meg som du var meir verd den vinteren Kjartan var i Noreg, enn no som han trakta dykk under føter straks han kom til Island. Likevel nemner eg det sist som eg tykkjer er mest verdt, at Revna skal ikkje gå leande til sengs i kveld.»

Bolle vart då syggeleg vreid og sa: «Eg har lite tru på at ho bleiknar meir ved denne tidanda enn du, og eg har mistanke om at du hadde gjort mindre av det, om vi hadde lege att på viggvollen og Kjartan hadde bore tidanda fram.»

Gudrun skjønna at Bolle var vreid, og sa: «Tru ikkje silkt, for eg er deg mykje taksam for verket. No tykkjer eg du har synt at du ikkje vil gjere meg imot.»

Etter dette gjekk Osvisssønene og gøymde seg i eit jordhus som var laga i stand til dei i Løynd, men Torhallasønene vart sende ut til Helgafell for å fortelje Snorre góde det som hadde hendt og be han vere snar og sende folk til hjelp mot Olav og dei andre som hadde ettemålet etter Kjartan.

Natta etter drapet hende det seg på Sælingsdalsstunga at An, som alle trudde var død, reiste seg opp så han sat. Dei som vakte over lika, vart redde og tykte det var eit stort under. Då tala An til dei: «Eg bed dykk i Guds namn at de ikkje blir redde for meg, for eg har levd og vore ved sans og samling heilt til eg sovna inn i avmakt. Då drøymde eg om den same kjerringa som førre gongen, men no tykte eg at ho tok riset ut or magen og let innvolane kome i staden, og eg fann meg vel tent med det bytet.» Dei batt då om såra hans og han vart heil att, men han vart kalla An Rismage etter den tid.

Då Olav Hoskuldsson spurde denne tidanda, gjekk drapet på Kjartan hardt innpå han, men han bar det likevel mannsleg. Sønene hans ville straks fare mot Bolle og drepe han. Olav seier: «Det skal vere langt ifrå; ikkje har eg fått meir bot for son min om Bolle blir drepen; Kjartan elska eg over alle andre, men ikkje kan eg gjere Bolle mein. Men eg ser eit arbeid som høver dykk betre: Far til møtes med Torhallasønene, som er sende til Helgafell for å samle folk mot oss. Eg tykkjer det er bra om de vel slik straff åt dei, som de tykkjer om.»

Olavssønene gjorde seg snøgt i stand til å fare og tok eit førsteskip Olav åtte; dei var sju mann til saman. Dei rodde ut etter Kvamsfjorden og klemdde hardt på. Det var lite, men lagleg vind. Dei både rodde og segla til dei kom oppunder Skorøy; der stogga dei litt og spurde seg førre om kven som hadde fare framom. Litt seinare såg dei eit skip som rodde

